

Vergadering van de Statencommissie Milieu, Mobiliteit en Economie van 12 juni 2017

Aanwezig:

Voorzitters:

mw. A.C. Boelhouwer en de heer J.M.W. Jansen

Leden van GS:

Mw. M. Pennarts, mw. mr. J. Verbeek-Nijhof en drs.ing. P. van den Berg

Commissieleden:

D.G. Boswijk (CDA), ing. L.C. van den Dikkenberg (SGP), ir. H.P. van Essen (GroenLinks), J. Germs (VVD), drs. C. de Heer (ChristenUnie), mw. N. de Haan (ChristenUnie), ir. N.J.P. Hoefnagels (D66), mw. J.P. d'Hondt (PvdA), ir. H. IJssennagger (PVV), W.J. Joustra (VVD), C.J. van Kranenburg (ChristenUnie), mw. N.A. Krijgsman (PvdA), drs. A. Mourik-Geluk (CDA), mw. M.G. Noordenbos (SP), mw. A.M. Poppe (SP), R. van Reenen (VVD), mw. A.M. Schneiders (D66), H.O. Suna (PvdA), ing.drs. A. Travaille (PvdD), W.J. Ubaghs (PVV), mw. ir. J.C.V. Vaessen (VVD)

Van ambtelijke zijde aanwezig:

dr. R.J. Poort (adjunctgriffier) en mw. G. van Weerd (verslag)

1. OPENING EN ALGEMEEN

1.1 Opening

De voorzitter, de heer Jansen, opent de vergadering met een woord van welkom. Hij wijst erop dat het Presidium heeft besloten om in de commissievergaderingen standaard met de spreektijdenregeling te werken.

1.2 Vaststellen agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

1.3 Mededelingen

Gedeputeerde Pennarts:

Diffuus lood in de bodem

De gedeputeerde heeft eerder met deze commissie over dit probleem gesproken. Onlangs was dit ook een onderwerp van bespreking tijdens een bijeenkomst op het landgoed Bornia. Diffuus lood in de bodem doet zich ook in andere provincies voor, o.a. Dordrecht en Zaanstad. Ook komt het voor in delen van Utrecht. Vooral in de combinatie huisvuil en aarde komt lood voor, maar ook op plekken waar industrie was gevestigd. In 2014 is hiervoor tussen Utrecht, Zuid- en Noord-Holland een beleidsaanpak ontwikkeld, maar er is aanleiding om het beleid te verscherpen. Er wordt een nieuw onderzoek uitgevoerd en gezamenlijk worden er ook beleidslijnen ontwikkeld over de communicatie. Zij wil nu dat onderzoek aankondigen. Na de vakantie zal zij de commissie informeren over hoe met diffuus lood in de bodem moet worden omgegaan. Lood is met name riskant voor hele jonge kinderen, indien zij aarde in de mond zouden steken. In dat specifieke geval zou er sprake kunnen zijn van een verhoogd risico.

De heer Joustra vraagt of het aantal vervuilingslocaties in deze provincie, door de locaties met lood in de bodem, is toegenomen, dit met het oog op Driebergen en Doorn, of hoorde lood altijd al thuis in de bodemonderzoeken.

Gedeputeerde Pennarts antwoordt dat de locaties Doorn en Driebergen zwaar vervuild zijn. Zojuist sprak zij over diffuse loodvervuiling, nl. opgebrachte grond met een te hoog loodgehalte. Dat is niet te vergelijken met locaties die een intensieve vervuiling diep in de bodem hebben. Het gaat hier om een andere orde van grootte. Vandaar dat er nog onderzoek plaatsvindt om exact in beeld te krijgen waar dit zich afspeelt.

Gedeputeerde Van den Berg:

Brexit en de gevolgen voor Utrecht

De gedeputeerde nodigt deze commissie uit voor een lunchbijeenkomst over dit onderwerp op 4 september. Daar zal het rapport van de ING, met medewerkers van de ING, worden doorgenomen.

Rapport Bos en Van Rijn over de versnelling van de windenergie

Eerder gaf de gedeputeerde aan dat hij deze commissie nog voor de zomer zou informeren over zijn opvattingen, naar aanleiding van voornoemd rapport inzake versnelling van windenergie. Hij heeft dit rapport op een laat tijdstip ontvangen. Ook de opstellers van het rapport zijn van oordeel dat het onvoldoende voldragen is om met PS-leden te delen. Hij vindt dat spijtig, maar hij vreest dat niet eerder dan in september over de versnellingsopgave van de windenergie kan worden gesproken.

De heer Van Essen vraagt of de commissie in september een concreet voorstel van GS over de versnellingsopgave windenergie kan verwachten. Dat wordt door de gedeputeerde bevestigd.

1.4 Verslag Statencommissie MME d.d. 8 mei 2017

Het verslag van deze vergadering wordt ongewijzigd vastgesteld.

1.5 Rondvraag

Er zijn geen rondvragen.

1.6 Termijnagenda

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof geeft een terugkoppeling over de laatste stand van zaken over de motie d.d. 13 maart jl. inzake de **Noordelijke Randweg Utrecht** (NRU). De motie hield in om als provincie samen met de stad Utrecht de mogelijkheden te verkennen om bij de landelijke politiek extra middelen te verkrijgen voor de verdieping van een extra verkeersplein van de NRU. Er zijn twee gesprekken geweest met de gemeente Utrecht en een vertegenwoordiger van het Directoraat van I&M. Gebleken is dat de gemeente Utrecht, evenals de provincie, zich aan de planning voor de NRU wil houden. De gemeente Utrecht onderschrijft, evenals de provincie, ook het belang van de opwaardering van de NRU. Echter, het ministerie is vooralsnog niet bereid om daarvoor extra middelen ter beschikking te stellen. Bekend is dat de extra kosten voor de verdiepte ligging aanzienlijk zijn. De gemeente gaat onderzoeken of er aanbestedingsvoordelen te halen zijn en of er andere besparingen mogelijk zijn op dit traject om binnen het budget een verdiepte ligging mogelijk te maken. De gemeenteraad van Utrecht zal volgens planning eind 2018 hierover een definitief besluit nemen.

Mevrouw d'Hondt vraagt hoe hoog die extra kosten zijn.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof antwoordt dat dit vertrouwelijke informatie is. Zij zal ervoor zorgen dat die informatie op een ander moment naar deze commissie gaat, eventueel schriftelijk.

Gedeputeerde Pennarts verwijst naar het punt **Agenda Recreatie en Toerisme** dat in oktober 2016 werd besproken. De commissie verzocht haar in gesprek te gaan met de jongerenorganisatie die ook de jeugdebatten organiseert, over mogelijkheden voor participatie van jongeren bij het onderdeel toerisme en recreatie. Die verkenning is met de Jeugd debatorganisatie uitgevoerd, maar heeft niet opgeleverd wat er van werd verwacht. Zij stelt voor met genoemde organisatie naar een afronding toe te gaan maar aandacht te blijven geven aan de vraag hoe mensen en met name jongeren bij culturele projecten kunnen worden betrokken.

Gedeputeerde Van den Berg memoreert dat hij in een vorige vergadering heeft medegedeeld dat er gesprekken gaande zijn om te komen tot een **Energiefonds**, samen met de stad Utrecht, en daartoe een lening aan te gaan bij de BNG voor € 16 miljoen garantstelling op de reservepositie van de provincie. Deze kwestie is bijna afgerond, zij het dat er nog wat juridische checks moeten plaatsvinden. Hij heeft er alle vertrouwen in dat dit naar tevredenheid kan worden afgerond.

Mevrouw d'Hondt leest dat de evaluatie van de **bewonersparticipatie** van Maarsbergen naar de commissie BEM is verplaatst. Zij vindt dat jammer, daar het hier specifiek over een onderwerp van de mobiliteitsagenda gaat. Zij verzoekt de evaluatie ook in de commissie MME aan de orde te laten komen.

Naar aanleiding van het integraal plan oostelijke ontsluiting Houten, stelde zij in de vorige PS vergadering een vraag over het dispuut dat is ontstaan tussen de gemeente Houten en de provincie over het bedrag van € 1 miljoen. Daarover is inmiddels een gesprek gevoerd. Zij vraagt dienaangaande om een terugkoppeling.

De heer Van Essen is benieuwd naar de gesprekken die met de gemeente Utrecht en het rijk over de NRU hebben plaatsgevonden. Het rijk is vooralsnog niet bereid extra middelen beschikbaar te stellen. In de desbetreffende motie wordt ook gevraagd als provincie aan te sluiten bij de inzet van de gemeente Utrecht. Hij begrijpt dat de gemeente verder naar mogelijkheden gaat kijken. Hij vraagt naar de verdere betrokkenheid van de provincie op dit punt. Wellicht kan gezamenlijk naar mogelijkheden worden gezocht voor dekking van de meerkosten. Is cofinanciering als mogelijkheid in de gesprekken met het rijk aan de orde gesteld?

Mevrouw Schneiders vraagt waarom het gesprek met de jeugd debat organisatie onvoldoende resultaat heeft opgeleverd. Zij vraagt of het besluit van de gemeenteraad Utrecht over de NRU inderdaad pas eind 2018 gaat plaatsvinden. Wordt er niet eind 2017 bedoeld?

Gedeputeerde Pennarts licht toe dat de wederzijdse verwachtingen tussen de jeugd debat organisatie en de provincie verschillend waren. Dat had te maken met de mate van concreetheid. De organisatie bleek niet in staat om op concrete thema's en onderwerpen met de provincie tot samenwerking te komen. Niet alleen was er sprake van ambtelijke contacten, maar vanuit PS was mevrouw Boelhouwer daarbij betrokken. Er is wel degelijk sprake geweest van een intensieve verkenning, maar partijen konden niet tot een project komen.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof gaat in op de vraag over de betrokkenheid van de provincie bij de NRU. Provincie, rijk en gemeente trekken gezamenlijk op. De gemeente Utrecht heeft het punt cofinanciering al op tafel gelegd, maar eerst wordt naar besparingsmogelijkheden gezocht. Inderdaad gaat het om een besluit dat eind 2018 zal worden genomen. De werkzaamheden aan de opwaardering van de NRU lopen volgens planning en dat wordt ook nauwlettend bewaakt.

Voorts komt zij terug op de ondertunneling in Maarsbergen, met name in welke commissie de evaluatie van het project Maarsbergen dient plaats te vinden. In eerste instantie was het geagendeerd voor de commissie MME maar vervolgens werd afgesproken dat dit zou overgaan naar de commissie BEM. Bewoners hadden al wel bericht ontvangen dat zij in de commissie MME zouden kunnen inspreken, maar kregen later bericht dat dit naar de commissie BEM was verplaatst. Het Presidium heeft dit uiteindelijk zo besloten. Zij wil deze kwestie niet nog complexer maken, temeer daar zich reeds een inspreker voor de komende vergadering van de commissie BEM heeft aangemeld.

De heer Ubaghs memoreert dat het in het verleden bij dergelijke onderwerpen goed gebruik was dat leden van een andere commissie voor de bespreking van dat punt in de commissie werden uitgenodigd, om deel te nemen aan de discussie. Hij stelt voor leden van de commissie MME ook uit te nodigen voor de BEM-vergadering, tijdens de bespreking van dit agendapunt.

De heer Poort memoreert dat PS in principe alle commissievergaderingen kunnen bijwonen. Het is geen enkel probleem om bij BEM aan te schuiven als MME-woordvoerder Maarsbergen, om deel te nemen aan de discussie over de evaluatie.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof komt terug op de vraag over de eindafrekening Houten. Gebleken is dat er € 10 miljoen op het totale project wordt overgehouden, dat bestaat uit de aanleg van de fietstunnel en de weg. Die subsidiestromen moeten van elkaar onderscheiden worden. Dat is inmiddels gebeurd. Gelet op de bestuursovereenkomst en de algemene subsidieverordening, blijft de provincie nog steeds bij zijn oor-

spronkelijke standpunt. Ambtelijk is er herkenning als het gaat om de financiën, maar nu is aangegeven dat er in het verleden andere bestuurlijke afspraken zouden zijn gemaakt. Gevraagd is aan Houten die desbetreffende afspraken op tafel te leggen, maar tot nog toe heeft de gemeente dat nog niet kunnen aanleveren. Daar wordt nu op gewacht. Wellicht wordt er ook nog een onafhankelijke derde ingeschakeld. Mogelijk wordt er nog voor de zomer een bestuurlijke afspraak gemaakt om de actuele stand van zaken door te nemen. Zij hoopt snel tot een afronding van dit dossier te kunnen komen.

Met in achtneming van de gemaakte opmerkingen, wordt voorliggende termijnagenda voor kennisgeving aangenomen.

2. JAARREKENING EN KADERNOTA

2.1 Statenvoorstel jaarrekening 2016

De voorzitter deelt mede dat de commissie antwoorden op de schriftelijk gestelde technische vragen heeft ontvangen.

Mevrouw d'Hondt memoreert dat er in 2016 verschillende grote projecten aan de orde zijn geweest, waarbij er problemen waren met de participatie van bewoners. Zij verwijst in deze naar Maarsbergen, Linschoten en Veenendaal. Ook met betrekking tot het OV zijn er knelpunten, o.a. in Leusden. De PvdA mist op dit punt in de jaarrekening een kritische reflectie. Haar fractie vraagt of de verbetering van de bewonersparticipatie in de volgende jaarrekening meer aandacht kan krijgen. De PvdA is positief over de tot standkoming van het actieplan Fiets. Wel is er zorg over de fietsverbinding over de A27, omdat deze niet in het ontwerptrajectbesluit terecht is gekomen. Wel is daarvoor door het rijk financiering vrij gemaakt. Zij vraagt of dit kan worden hersteld.

De wijze waarop de inspraak vorm kreeg bij de UOV-concessie was erg positief. Dat zou ook zo moeten gaan bij de Syntus-concessie. De gedeputeerde heeft dit vanmorgen tijdens een aparte bijeenkomst toegezegd.

Een vraag heeft zij over de verdragingscijfers van UOV. Deze blijven laag in vergelijking met de andere concessie. 27% rijdt niet op tijd. Zijn er verbeterplannen in de maak?

Meer aandacht is nodig voor de verkeersveiligheid. Het aantal verkeersslachtoffers is met 100% toegenomen.

In de begroting wordt melding gemaakt van een positief saldo van € 133 miljoen op het programma Bereikbaarheid. De tekst is verwarrend en ten onrechte wordt de indruk gewekt dat het hier om een positief saldo in de jaarrekening gaat. Zij vraagt om een duidelijke toelichting die ook voor niet financieel specialisten te begrijpen valt.

De heer Boswijk deelt mede dat het CDA zijn input zal leveren in de commissie BEM. Hij signaleert dat de link in het besluit van de jaarrekening, met verwijzing naar het subsidieoverzicht, niet functioneert.

De heer Van Essen maakt uit de antwoorden op dat de energiebesparing in 2015 3,8% bedroeg maar dat het energiegebruik in 2016 in de provincie Utrecht mogelijk is gestegen, terwijl energiebesparing één van de belangrijkste pijlers is in de Energieagenda. Hij vraagt of het toepassen van energiebesparende maatregelen op stoom begint te komen, of dat intensivering op dit onderdeel overwogen dient te worden.

In het programma Mobiliteit valt op dat de bestemmingsreserve enorm is gegroeid, zelfs met € 40 miljoen tot in totaal € 91 miljoen. Uit de antwoorden van GS maakt hij op dat er nu geen inzicht is in de totale daadwerkelijke meer- of minderkosten over alle mobiliteitsprojecten die in de afgelopen jaren zijn uitgevoerd. GroenLinks betreurt dit. Daardoor is het niet mogelijk te beoordelen hoe de reserve zich verhoudt tot de middelen die de komende jaren nodig zijn voor het Mobiliteitsprogramma. Positief is dat een dergelijk overzicht in de actualisatie van het programma wordt bijgewerkt. Het inzicht tussen uitgaven en reserves is noodzakelijk om de controlerende taak van PS goed te kunnen uitvoeren. Hij vraagt of die informatie jaarlijks beschikbaar kan worden gesteld.

Hij vindt het jammer dat er nog steeds geen indicator is voor de kwaliteit van het fietsnetwerk en de beoogde groei van het fietsen. Aangegeven wordt dat de indicatoren vanuit de leverancier nog voor de zomer beschikbaar komen. Hij vraagt wanneer dat kan worden verwacht.

De heer Ubaghs vraagt wat de heer Van Essen bedoelt met een indicator ten aanzien van de hoeveelheid fietsen. Hoe moet dat worden gemeten?

De heer Van Essen is van mening dat dit precies de vraag is die voorligt aan het college. Wat is een goede manier om de fietsambities in beeld te brengen en hoe kan dat bij de jaarrekening en de begroting zichtbaar worden gemaakt? Die toezegging lag er al geruime tijd en GroenLinks wacht nog steeds af waar het college mee komt.

De heer Ubaghs vraagt zich af wat er gemeten gaat worden wanneer iemand een auto én een fiets heeft. Is er wel een reële indicator mogelijk?

De voorzitter beschouwt dit als een vraag voor het college van GS.

De heer Van Essen gaat voorts in op het realisatieplan Fiets. Uit de antwoorden op de technische vragen blijkt dat er veel projecten worden uitgevoerd en dat er de nodige aanvragen uit gemeenten binnenkomen. GroenLinks vraagt hoeveel ruimte er voor nieuwe aanvragen is vanaf nu t/m 2019 in het provinciale deel en in het BRU-programma en hoe het gaat met de uitputting van de middelen. Hij heeft voorts begrepen dat er voor de Liesbosch een concreet plan is voor verbetering van de fietsontsluiting. Zijn fractie ontvangt daarover graag meer informatie, o.a. wat betreft de termijn.

GroenLinks maakt zich grote zorgen over de stijgende verkeersslachtoffers. Er is zelfs sprake van een verdubbeling. Zodra de nieuwe cijfers over 2016 beschikbaar komen, vraagt hij GS daarvan een gedetailleerde analyse te maken. Een evaluatie daarvan zou moeten worden meegenomen in de update van het Mobiliteitsprogramma. Hij vraagt of GS dat kunnen toezeggen.

Mevrouw Schneiders deelt mede dat D66 graag meer inzicht ontvangt in de enorme reserve voor Mobiliteit. Ook zijn er in haar fractie veel vragen over de zelfstandige inbedding van het BRU in het financiële plaatje. Dienaangaande vraagt zij om meer helderheid.

De heer Travaille deelt mede dat de PvdD de teksten van de jaarrekening 2016 hier en daar wollig vindt, terwijl feitelijke data en duidelijke indicatoren in het provinciale beleid worden gemist. Dat bemoeilijkt de taak van PS. Blij is hij met de voorgenomen dan wel verplichte indicatoren die worden ingevoerd. Hij is benieuwd wanneer die allemaal gebruikt gaan worden.

De PvdD is blij met de duurzaamheidparagrafen al zouden deze wat serieuzer moeten worden ingevuld. Bij de duurzaamheidparagraaf in het statenvoorstel wordt aangegeven dat de jaarrekening digitaal wordt verstuurd. Op zich is dat geen groot nieuw inzicht. Meer inzicht wil zijn fractie krijgen in de totale opbrengst op het gebied van duurzaamheid. Dat kan dan worden gekoppeld aan de duurzaamheidsagenda die waarschijnlijk bij de kadernota aan de orde komt. De PvdD vraagt of het mogelijk is een duurzaamheidsjaarverslag op te stellen, zoals veel grote organisaties dat op dit moment al doen.

Op pag. 46 worden de KRW-doelen genoemd. Ook daar is de tekst wat wollig. Feit is echter dat de KRW-doelen niet kunnen worden bereikt zolang de huidige emissies van landbouwgif en mest ongewijzigd blijven. Dat blijkt ook steeds weer uit alle landelijke onderzoeken. Hij vraagt of de provincie kan nagaan wat er aan die emissies kan worden gedaan teneinde de KRW-doelen te kunnen bereiken. Zo niet, dan is het zinloos te schrijven dat de KRW-doelen in zicht zijn.

In de jaarrekening wordt geconcludeerd dat de provincie wat betreft de energietransitie op koers is, terwijl men in 2015 al met 25% op de doelstellingen achterloopt. Het CBS concludeert dat het energiegebruik in het afgelopen jaar landelijk is toegenomen. De PvdD vraagt opnieuw data over 2016 te verzamelen, deze expliciet en inzichtelijk te maken en een concreet uitvoeringsprogramma op te stellen waarmee de provincie Utrecht zijn energiedoelen kan bereiken. Anders raakt de provincie steeds verder achterop en wordt de opgave alleen maar groter. Opvallend is het toegenomen aantal verkeersslachtoffers. Dienaangaande sluit hij graag aan bij de vragen van GroenLinks.

De heer Van den Dikkenberg merkt op dat participatie voor de SGP een belangrijk onderwerp is. Dit is een moment om terug te kijken wat goed ging en niet goed ging, temeer daar deze commissie vergadert in het belang van de inwoners van de provincie. Echter, welgeteld komt het woord "inwoner" slechts twee keer in de jaarrekening voor. Hij wil daar meer focus op, ook hoe het beleid en de programma's bij de burger landen. Daar heeft hij vorig jaar ook om verzocht.

Sprake is er van een relatief hoog aantal verkeersslachtoffers in de provincie Utrecht. Dat komt onverwacht, juist omdat eerder bij informatiebijeenkomsten positieve signalen werden geuit over de gang van zaken. Dergelijke cijfers vragen om intensivering van beleid. Tegelijkertijd wordt duidelijk dat bepaalde zaken stagneren. Scholen in Rhenen stoppen bv. met praktijkexamens, omdat er verantwoordelijkheidsvraagstukken in het geding komen en dat heeft te maken met een kind dat verdronken is. Hij vraagt hoe dit provinciebreed gaat. De SGP is voorstander van intensivering, gelet op kinderen en veiligheid. Zo kunnen whatsapp-programma's kinderen van verkeersveiligheid afleiden. Hij stelt richting kadernota alvast de vraag hoe het beleid kan worden geïntensiveerd, zodat het programma beter landt en men voort kan met de verkeersveiligheidsprogramma's.

Mevrouw Noordenbos merkt op dat de EBU met beperkte provinciale bijdragen van € 6 miljoen een aanzienlijk bedrag aan private investeringen heeft uitgelokt, nl. € 48 miljoen. Die investeringen dragen bij aan een groene, gezonde en slimme regio. Een en ander heeft 458 banen opgeleverd. De SP vraagt voor welke inwoners van deze provincie het groener en gezonder gaat worden door de komst van de nieuwe bedrijven. Hoeveel van de 458 banen is bestemd voor de 76% van de inwoners van de provincie Utrecht, die middelbaar of lager opgeleid zijn?

Mevrouw Poppe komt terug op de antwoorden op vragen van de SP over verkeersveiligheid. Zij begrijpt dat de provincie de verkeersveiligheid tracht te vergroten door in te zetten op verkeershandhaving. Volgens haar is dat een taak van de politiek en niet van de provincie. Zij vraagt hoeveel mensen daarvoor worden ingezet en wat daarvan de kosten zijn. Hoe tracht men beginnende bestuurders te bereiken. In de rijopleiding wordt veel gedaan aan educatie en van jonge bestuurders wordt steeds meer gevraagd. Echter, op de weg ziet men dat niet terug. Jonge fietsers zijn via scholen te benaderen, maar bij oudere fietsers ligt dat moeilijker. Zij wil een nadere uitwerking zien van de aanpak van de provincie op dit punt.

Mevrouw De Haan sluit aan bij de reactie van GroenLinks wat betreft de verkeersveiligheid, energietransitie en energiebesparing. De ChristenUnie pleit voor meer inzet op energiebesparing. In de bebouwde omgeving is er op dat vlak nog veel te winnen. Zij is benieuwd naar de cijfers over 2016. Mogelijk komen deze nog voor de zomer beschikbaar. Ook de ChristenUnie pleit voor intensivering. Gesproken is over de bestemmingsreserves en het is moeilijk inzicht te krijgen in de meer en minder kosten, in de mee- en tegenvallers. Meer duidelijkheid is wenselijk.

De SGP noemde in relatie tot verkeersveiligheid zojuist educatie en ook de ChristenUnie vindt dat een belangrijk punt. Ook is het de vraag welke acties vanuit het Mobiliteitsprogramma worden aangescherpt om zo een daling van het aantal verkeersslachtoffers te bewerkstelligen.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof gaat in op de vragen en opmerkingen van de commissie.

Vele fracties noemden de verkeersveiligheid. Het liefst streeft zij naar nul verkeersslachtoffers maar helaas is er in het aantal verkeersdoden een stijging waarneembaar. Altijd vindt er na een dergelijk ongeval een analyse plaats van mogelijke oorzaken. Wanneer het aan de infrastructuur zou liggen, dan vinden er aanpassingen plaats. Overigens is de infrastructuur zelden de oorzaak van een ernstig ongeval. De provincie en gemeenten zijn pro actief bezig met een verkeersveiligheidsprogramma, samen met Veilig Verkeer Nederland. Het gaat dan om fietsexamens, theorie-examens, de dode hoek lessen, gedrag op de fiets, bewustwording van landbouwverkeer, etc. Gemeenten doen vanuit hun eigen programma's op dit vlak ook het nodige, ook met ouderen. Ook landelijk gebeurt er veel. Geëvalueerd wordt wat er wordt gedaan, waar kan nog meer op worden ingezet en hoe kan het beleid verder worden geïntensiveerd, in de wetenschap dat niet alles met beleid kan worden voorkomen. Vooral moet worden ingezet op het doen van de juiste dingen, bv. als het gaat om een kwetsbare groep of waardoor vaker ongevallen veroorzaakt wor-

den, zoals het gebruik van smartphones op de fiets e.d. Onlangs was er een bijeenkomst over verkeersveiligheid en hoe men daar meer grip op kan krijgen. In het ziekenhuis vinden pilots plaats omdat de ongevallenregistratie achterloopt. Overigens is dat een landelijk vraagstuk. Zij stelt voor in het 4^e kwartaal (of eerder, indien mogelijk) aan de hand van een evaluatie uitgebreid over dit onderwerp inhoudelijk van gedachten te wisselen. Zij onderschrijft dat dit een onderwerp is dat steeds aandacht nodig heeft.

Een concrete vraag is er gesteld over de fietsverbinding bij de A27. Die staat inderdaad niet in het ontwerp-tracébesluit maar de laatste informatie is dat deze wel in het tracébesluit zal komen te staan. Dat moet worden aangepast, gelet op de wijziging naar stalen bruggen.

Voor de Liesbosch ligt inderdaad een ontwerp waarin de verkeersveiligheid en het comfort voor het fietsen sterk kunnen worden verbeterd. Binnenkort heeft zij hierover een gesprek met de wethouder van de gemeente Nieuwegein. De Fietsersbond wenst nog een kleine aanpassing, maar dat leidt dan weer tot een tunnel waar anderen weer op tegen zijn. Over dat punt moeten partijen het nog wel eens worden.

Deze kwestie ligt al weer enige tijd en ook zij wil daarmee het liefst zo snel mogelijk aan de slag gaan.

Op de vraag van de heer Van Essen wanneer het ontwerp aan PS wordt voorgelegd, antwoordt de gedeputeerde dat zij eerst het gesprek met de wethouder wil afwachten. Zij is overigens bereid het huidige ontwerp met deze commissie te delen, mocht daar prijs op worden gesteld, met daarbij de kanttekening dat het nog niet om een afgerond voorstel gaat.

Voorts zegt zij toe dat ervoor zal worden gezorgd dat de digitale link wel gaat functioneren.

Wat betreft het realisatieplan Fiets, merkt zij op dat het subsidieprogramma van het actieplan Fiets en Veiligheid veel door gemeenten wordt gebruikt. Het budget bedroeg rond de € 9,5 miljoen en dat is bijna uitgeput, maar nog niet alle maatregelen zijn uitgevoerd. Gemeenten koppelen waar mogelijk andere maatregelen mee, zoals de gemeente Woudenberg die een fietsverbinding koppelde aan het centrumplan. Met gemeenten wordt geïnventariseerd of er nog aanvullende wensen zijn om binnen de doelstellingen “vlot, comfortabel, snel en veilig” fietsverbindingen aan te passen. Met de gemeenten heeft daarover een bestuurlijk overleg plaatsgevonden. Ook de snelfietsroutes tussen Veenendaal en Zeist worden aangepakt. Ook wordt er gewerkt aan een passende indicator voor het vervoermiddel fiets. Dat is toegezegd. Zoals de heer Ubaghs aangaf, is de meetbaarheid en betrouwbaarheid van de indicatoren niet eenvoudig. Zij nodigt de commissie uit mee te denken over het opstellen van goede indicatoren. GS zullen ter zake in ieder geval een voorstel voorleggen. Dat zal worden meegenomen met de update van het Mobiliteitsplan. Wellicht moet er ook voor het begrip “reistijd” een indicator worden opgesteld.

Zij memoreert dat ook de subcommissie de indicatoren bespreekt. Daarna zal zij een voorstel aan deze commissie voorleggen. Een eerste idee daarover zal zij na de zomer met de commissie doornemen, gebaseerd op de indicator “reistijd”.

De heer Van Essen wenst helderheid. Het wachten op de fietsindicatoren duurt wel erg lang. Het alternatief is dat fracties zelf met een voorstel gaan komen. Wanneer kan de commissie een voorstel van GS verwachten rond fietsindicatoren?

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof zal in het najaar (uiterlijk oktober, mogelijk eerder) een voorstel aan de commissie voorleggen hoe met de indicatoren moet worden omgegaan.

Gevraagd werd naar het jaarrekeningresultaat van € 33 miljoen. Zij neemt de opmerking mee dat de tekst duidelijk moet zijn, ook voor niet financieel specialisten. Zij zal daarop terugkomen in de commissie BEM.

Wat betreft de KRW en de zesde nitraatrichtlijn van het actieprogramma meent zij dat dit punt thuishoort in de commissie RGW.

In het algemeen zijn er ook opmerkingen over participatie gemaakt. Daarover is al eerder gesproken en de bewonersparticipatie in Maarsbergen zal worden geëvalueerd. Duidelijk is dat ieder evaluatieproces anders is. Het gaat hier om maatwerk. Bij UOV blijken de consultatierondes goed te functioneren. De provincie wenst dat ook Syntus overgaat tot dergelijke consultatierondes. Het moet voor de reiziger duidelijk worden dat beide consultatieprocessen voor beide concessies gelijk lopen. Zij gaat daarover het gesprek met Syntus. Met PS is destijds apart gesproken over participatie en hoe dat het beste kan worden vormgegeven. Daar is nog geen vervolg aan gegeven.

Gedeputeerde Pennarts voegt eraan toe dat op verzoek van PS een algemeen beeld is geschetst van participatie. Geconstateerd werd dat dit geen onderwerp is dat apart geadresseerd moet worden maar, daar

waar relevant en van toepassing, dit aan bod moet komen bij de uitwerking van individuele plannen of portefeuilleonderdelen. Afgesproken is dat GS daarmee de desbetreffende motie heeft afgehandeld. Gedeputeerde Verbeek-Nijhof vervolgt dat de subcommissie heeft gesproken over de vastlegging van het BRU. In de bijlage is een apart staatje opgenomen over de BRU-verantwoording. Op verzoek van de heer Van Essen zal er dit jaar nog een aparte technische beantwoording volgen om de BRU-middelen niet geïntegreerd in de provincie middelen te laten zien, maar apart te administreren. Eind 2019 zullen de BRU-middelen geconsolideerd binnen de provinciale begroting worden gepresenteerd, conform afspraak. Een vraag werd gesteld over het opstellen van een duurzaam jaarverslag. Vanuit de portefeuille financiën en vanuit de steeds strenger wordende controletaak, geeft spreekster de commissie mee dat alles wat in een jaarverslag wordt opgenomen straks kwantificeerbaar moet zijn, dus met een financiële onderbouwing. Met de subcommissie en de accountant is afgesproken dat het jaarverslag beknopter zou moeten worden. Ongetwijfeld zal er naar een andere verslaglegging moeten worden gezocht om het politieke verslag tot zijn recht te laten komen, maar het jaarverslag zelf, dat onderhevig is aan de controle van de accountant, zou wat haar betreft zo beknopt en SMART mogelijk moeten worden opgesteld.

De heer Travaille constateert dat dit tegemoet komt aan het verzoek om de jaarrekening zo beknopt en feitelijk mogelijk te houden.

Mevrouw d'Hondt vraagt hoe het punt van de participatie het best kan worden geadresseerd. In de jaarrekening staan veel resultaten benoemd, veelal de positieve resultaten, maar bij de infraprojecten is er veel gedoe geweest over de omgang met bewoners. In het jaarverslag mist zij een kritische reflectie en de vraag hoe dat kan worden verbeterd. Het gaat haar niet om de algemene BEM gerelateerde participatie, maar juist om de vraag hoe de soms vervelende boodschap bij infraprojecten op een andere manier met bewoners kan worden gecommuniceerd. Zij wil daar graag in een volgend jaarverslag een reflectie over terugzien.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof geeft aan dat er ook veel infraprojecten goed zijn verlopen, zonder gedoe. Duidelijk is wel dat infraprojecten, waar keuzes voorliggen die nadelig kunnen zijn voor een groep inwoners, lastig zijn. Het was erg behulpzaam in het traject Veenendaal om alle oplossingsrichtingen goed in beeld te brengen, dus van de nuloptie tot de meest uitgebreide optie. Dat is voor bewoners erg inzichtelijk. De provincie is zoekende hoe het best met participatie kan worden omgegaan, of er een klankbordgroep moet worden ingesteld, wie daarin moeten participeren e.d. Vorige week heeft zij gesproken met bewoners van de Tuindorpweg en van de Woudenbergseweg en zij vroegen het vervolgtraject niet te breed te maken. De omwonenden die het direct betreffen dienen inspraak te krijgen. TwijnstraGudde houdt zich bezig met de evaluatie van de bewonersparticipatie van Maarsbergen. Zo moet ook de provincie gaandeweg inzicht krijgen in dat wat aan participatie goed is gegaan en leren waar verbeteringen nodig zijn. Participatie dient ervoor om alle belangen goed in beeld te krijgen, teneinde een afgewogen besluit te kunnen nemen. Als het de directe leefomgeving betreft, is het moeilijk wanneer er een besluit wordt genomen dat een bewoner hard treft. Echter, dat wil niet per definitie zeggen dat een participatietraject niet goed zou zijn verlopen.

Zij wil bij de mobiliteitsprojecten nadrukkelijk met bewoners het gesprek aangaan en achteraf evalueren wat er goed en minder goed is gegaan. Doorontwikkeling op dit punt vindt zij belangrijk.

De heer Van Essen is blij te horen dat het realisatieplan Fiets zo'n groot succes is en daarvoor complimenteert hij GS. De provincie inventariseert nu samen met gemeenten andere wensen. Benieuwd is hij naar het vervolgtraject. Hij kan zich voorstellen dat dit ook financiële consequenties kan hebben.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof licht toe dat in het kader van het Realisatieplan Fiets wordt geëvalueerd wat er nog nodig is. Zo kunnen alle stakeholders, waaronder PS, goed aangesloten blijven op het programma. Geïnterviewd wordt of er belangrijke fietsschakels en utilitaire fietsverbindingen ontbreken. Binnen het Realisatieplan Fiets is daarvoor budget beschikbaar, ook om de fietsverbinding Veenendaal-Zeist goed aan te sluiten.

De heer Van Essen vraagt, indien zou blijken dat het budget van € 9,5 miljoen onvoldoende zou zijn, of PS voorgesteld zullen worden extra middelen beschikbaar te stellen.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof antwoordt dat, mocht dat het geval zijn, zij daarop bij PS zal terugkomen. Eerst wordt ambtelijk in gemeenten geïnventariseerd welke wensen er nog leven en of gemeenten cofinancieringsmogelijkheden hebben om de fietsverbindingen nog beter op orde te brengen. Binnen het Realisatieplan Fiets is er nog wat budget beschikbaar. Zij stelt voor eerst de inventarisatie af te wachten.

Gedeputeerde Van den Berg memoreert de vragen over energiebesparing en de toename van energiegebruik. Gevraagd werd dat te monitoren en daar wellicht ook een versnellingsopgave aan te koppelen, met name in de energiebesparing. Inderdaad neemt de energievraag toe, en dat op wereldwijd niveau. Tegelijkertijd wordt er energie bespaard. Dat moet niet teveel uit elkaar gaan lopen. Zaak is dat er verlegd wordt naar CO2-neutrale energie, zodat dit meer in de pas gaat lopen. De cijfers over 2016 zijn nog niet beschikbaar. De provincie maakt in dat kader o.a. gebruik van gegevens van Stedin, onderscheiden naar particulier en zakelijk gebruik. Hij meent dat het er voor 2016 wel goed uit ziet maar hoe dan ook blijft vinger aan de pols noodzakelijk. De energiebesparing in de gebouwde omgeving begint nu op stoom te komen.

Gevraagd werd naar een duurzaamheidsverslag. De jaarrekening bevat nu nog niet erg SMARTE gegevens. College Verbeek-Nijhof gaf aan dat het jaarrekeningsdeel SMARTER moeten, o.a. als het gaat om de vraag wat er daadwerkelijk gerealiseerd is. De vraag over een duurzaamheidsverslag zal hij met GS bespreken. De suggestie om een verslag te maken met daarin de gebundelde resultaten van hetgeen er gerealiseerd is, en wat er niet gerealiseerd is en om welke redenen, neemt hij ter harte, maar wil hij eerst met GS bespreken. Voor de energietransitie zijn vier indicatoren vastgesteld en gevraagd werd of daarmee daadwerkelijk kan worden gemeten of men op de goede weg is. Nogmaals geeft hij aan dat hij niet van plan is om bij gemeenten monitors op te zetten en daar veel energie en tijd in te steken. Wel wil hij met PS nadenken of de ingeslagen richting nog nadrukkelijker dan nu kan worden gevolgd en of de juiste zaken worden gedaan. Dat vraagstuk moet inderdaad worden beantwoord, maar hij zegt niet toe dat er een grootscheepse monitor zal worden opgezet.

De heer Travaille licht toe dat dit jaarverslag niet echt door PS kan worden getoetst, omdat het overzicht aan indicatoren ontbreekt. Dat had niet specifiek betrekking op energie maar op de hele breedte van de rapportage. Zijn vraag is wanneer alle indicatoren, die uiteindelijk in het jaarverslag terecht zullen komen, er zijn, de verplichte en de niet verplichte indicatoren.

Gedeputeerde Van den Berg wijst erop dat de jaarrekening reeds indicatoren bevat, nl. de vier die eerder zijn afgesproken. Deze kunnen antwoord geven op de vraag of de goede beweging al dan niet wordt ingezet. Hij wil voorkomen dat men verzandt in heel veel indicatoren waarover permanent discussie ontstaat. De heer Travaille bedoelt niet dat er voor energie meer indicatoren moeten komen. Het totale jaarverslag dient indicatoren te bevatten.

De voorzitter laat weten dat deze vraag thuishoort in de commissie BEM.

Gedeputeerde Van den Berg komt terug op de vraag van de SP over de EBU, nl. dat er met een bedrag van € 6 miljoen uiteindelijk € 48 miljoen aan investeringen werd uitgelokt met 458 banen. Gevraagd werd om welke banen het gaat. De bedrijven hebben aangegeven dat zij deze banen gaan realiseren. Er wordt niet geregistreerd om welk type banen en om welk niveau het gaat. Meer registratie door de provincie op dit punt lijkt hem niet wenselijk, omdat dit met de nodige bureaucratie gepaard zal gaan, zo vreest hij.

Mevrouw Noordenbos hoopt dat er een mogelijkheid is om daar bij de EBU dieper op in te gaan. Gevraagd heeft zij ook naar de groene en gezonde effecten als gevolg van de nieuwe investeringen.

Gedeputeerde Van den Berg laat weten dat hij die laatste vraag niet kan beantwoorden. De EBU is voor de gehele provincie Utrecht bedoeld, daar waar afspraken zijn gemaakt over het stimuleren van economieën. Daartoe wil de provincie zich ook beperken. De projecten die via de EBU en de uitgezette fondsen worden uitgevoerd hebben betrekking op energiebesparing, duurzaamheid, ICT, wijkverzorging en zelfs stamcelonderzoek in ziekenhuizen. Deze genereren banen en dragen bij aan groen, gezond en slim.

De voorzitter rondt de behandeling van de jaarrekening 2016 af.

2.2 Statenvoorstel kadernota 2017

Mevrouw Vaessen verwijst naar het onderdeel duurzaamheid. Aangegeven wordt dat door gebrek aan focus en kennis in de organisatie er wellicht kansen worden gemist. Zij vraagt welke kansen er worden gemist en wat er gaat veranderen zodat die kansen niet meer worden gemist. GroenLinks ging zojuist in op energiebesparing. Zij meent dat het voor de provincie moeilijk is om bedrijven te dwingen om energie te besparen. De enige optie daartoe is ze verleiden. In het kader van het Energiefonds wordt gemeld dat daarvoor geen gelden uit het EFRO-fonds werden aangevraagd. Wel is er een Elena-aanvraag gedaan. Kan dat geld hiervoor worden ingezet?

Wat betreft de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, vindt de VVD het positief dat dit een plek in de kadernota heeft gekregen en dat daarvoor budget is vrij gemaakt. Spreekster verwijst naar een artikel van vandaag in het AD over praktijkmensen die makkelijker voor de klas kunnen komen te staan. Ervaren mensen uit het bedrijfsleven, die over willen stappen naar het onderwijs, moeten eerst nog vier jaar naar school. Dat werkt zeer demotiverend. Den Haag is daar nu ook achter en kijkt naar een versoepeling van de eisen, bv. toetsen wat mensen reeds aan kennis en ervaring hebben en wat dat voor vrijstelling betekent. Vaak houdt dat in dat ze hun bevoegdheid om les te kunnen geven binnen een jaar kunnen halen. Er is een enorm tekort aan leerkrachten, ook in de provincie Utrecht, terwijl veel oudere mensen uit het bedrijfsleven graag in deeltijd les willen gaan geven. Utrecht is een topregio en de VVD wil GS verzoeken er bij het ministerie op aan te dringen in Utrecht een pilot te gaan doen, samen met de HU, om te zorgen voor een versneld programma om meer docenten voor de klas te krijgen. Ook voor de middelbare school is dit van groot belang.

De heer Van Kranenburg constateert dat de fiets uitsluitend wordt genoemd op pag. 41 van de kadernota. Z.i. zegt dit iets over de prioriteit die de fiets bij dit college van GS heeft. De ChristenUnie maakt zich daar zorgen over. Zijn fractie denkt na over de vraag of dit politiek iets betekent.

Wat betreft budgetten voor onbewaakte spoorwegovergangen, meent hij dat daarover wellicht al iets is gezegd. Hij weet dat niet precies, omdat hij wat later in de vergadering aanschoof.

De heer Van Essen verwijst naar de jaarrekening, waarin veel voorbeelden rondom de fiets de revue passeerden, bv. de fietsbrug langs de A27, het Liesbosch, het realisatieplan Fiets. Hij begrijpt niet waarom de ChristenUnie stelt dat er op dat vlak weinig gebeurt.

De heer Van Kranenburg memoreert dat er zojuist op 2016 is teruggekeken, terwijl er nu vooruit wordt gekeken naar 2017. Inderdaad zijn er, terugkijkend, mooie dingen gebeurd maar sommige successen worden fors aangezet. Een voorbeeld daarvan is de N225, bij het Revis Lyceum. Hij woont daar vlakbij. Met veel woorden wordt uitgelegd dat er in het midden van de straat een oversteek voor fietsers is gecreëerd. Hij fietste daar langs en constateerde dat er ter plaatse erg weinig veranderd is, maar er worden aan een dergelijke kleine voorziening wel erg veel woorden gewijd.

De heer Joustra constateert dat de ChristenUnie het vooral belangrijk vindt welk paginanummer gekoppeld is aan een onderwerp en of het wel of niet geprioriteerd is. Hij verzekert de commissie dat de oversteekvoorziening bij het Revis voor de leerlingen wel degelijk van groot belang is: dit bevordert in hoge mate de veiligheid. Ook al is het een kleine relatief goedkope voorziening, veel klassen zijn daar blij mee.

Het paginanummer maakt de VVD niets uit, het gaat om de effort die erin gestoken worden. Hij kan zich niet voorstellen dat de ChristenUnie hier meer op had gepresteerd dan de VVD.

De heer Van Kranenburg begrijpt dat het feit dat de ChristenUnie geen deel uitmaakt van het college, voor de VVD kennelijk betekent dat het beleid van deze provincie uitsluitend coalitiebeleid is. Dat lijkt niet erg in verbinding te zijn. Eerder betoogde hij al dat de jaarrekening achteruit kijkt. Er zijn goede dingen gebeurd, maar zaken worden ook opgeklopt. De PvdA gaf eerder ook al aan dat uitsluitend de positieve zaken worden vermeld, maar de minder leuke dingen niet. Het gaat de ChristenUnie erom dat de mobiliteit in deze provincie naar een hoger plan wordt gebracht. Hij hoorde dat 23% van de verplaatsingen per fiets gaat, maar daar gaat geen 23% van het provinciale mobiliteitsbudget naar toe. Dat is overigens ook niet nodig, maar een goede ondersteuning van het fietsverkeer bevordert het gebruik van de fiets. De

kadernota is de vooruitkijk naar de begroting 2018. Het is jammer dat daarin wat betreft verkeer uitsluitend op de automobilititeit wordt ingestoken.

Mevrouw Poppe merkt op dat de uitkering van het Provinciefonds jaarlijks omhoog gaat. De komende jaren gaat dat zelfs fors omhoog. Dat heeft waarschijnlijk te maken met de groei van het aantal inwoners. De SP vraagt zich af hoe men aan die cijfers komt en hoe stellig die verwachtingen zijn. De voorzitter vindt dit een vraag voor de commissie BEM.

De heer Van den Dikkenberg laat weten dat de SGP de kadernota in het algemeen beleidsarm vindt, ook als het gaat over mobiliteit. Het lijkt erop alsof de provincie op de regiestoel zit zonder ambitie, maar slechts op veranderingen reageert. Dat blijkt ook wel, gelet op het statenvoorstel onder agendapunt 5.2. Daar wordt aangegeven dat het bij het rijk onduidelijk is waar Utrecht voor staat en hoe de provincie zich positioneert.

De post Inpassingsfonds mobiliteitsprogramma moet naar voren worden gehaald en dient ook financieel in de kadernota te worden opgenomen. Het is een prachtig voorstel, maar als het in de kadernota 2018 wordt besproken, wordt er pas in 2019 wat mee gedaan. Er zullen nog meer participatieve projecten volgen die nog meer kosten met zich mee zullen brengen, als er aan wensen moet worden voldaan, waardoor het fonds waarschijnlijk eerder kan worden ingezet.

Bij de jaarrekening gaf spreker al aan dat de verkeersveiligheid meer prioriteit verdient. Juist nu kan er beleid worden gecorrigeerd om het stijgend aantal slachtoffers terug te brengen. Hij stelt voor daar in de kadernota een bedrag voor te reserveren om het beleid te effectueren. In het najaar zal er gesproken worden over de cijfers uit afgelopen jaren. Wellicht is bijsturing dan nog mogelijk.

Hij hoorde van de gedeputeerde dat de provincie van participatie wil leren. Daar is hij blij om. Participatie heeft te maken van de grondhouding van de provincie. Als de provincie daar een succes van weet te maken, dan verdient dat in feite een projectbudget, dat in de kadernota kan worden opgenomen, om gedragsverandering provinciebreed te kunnen bewerkstelligen.

De NMU krijgt relatief veel subsidie voor energie en zon. Hij stelt voor ook de LTO een substantiële bijdrage te verstrekken, omdat er onder haar partners veel grootschalige zonvlakken aanwezig zijn. Helaas is eind 2016 de actie "Asbest eraf, zon erop" gestopt. Friesland laat het belang zien van grote zonvlakken, door de actie door te zetten met eigen provinciale middelen. Wanneer men meedenkt met agrariërs, kunnen er ook dakvlakken worden gekanteld richting de zon, waardoor de opbrengst hoger wordt en de provincie zijn doelstelling sneller haalt.

De heer Travaille deelt mede dat de PvdD het toejuicht dat er een coördinator duurzaamheid wordt benoemd. Betrokkene moet zich echter niet focussen op de dag van de duurzaamheid of op de duurzaamheidsprijs, maar op de punten die voor de provincie echt van belang zijn op het gebied van duurzaamheid. Als suggestie geeft hij mee dat er in het Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden voor de duurzaamheidsagenda een soortgelijk traject is doorlopen om een goede focus aan te brengen middels de Omgevingswijzer, een landelijk toegepaste techniek. Dat is daar heel goed gelukt en er werden goede focuspunten gekozen. Guus Beugelink is daarvoor binnen het DB van het HDSR de contactpersoon.

In de kadernota wordt ook gerefereerd aan de opdracht die aan de duurzaamheidscoördinator is gegeven. Echter, die opdracht heeft hij niet kunnen vinden, maar de PvdD is daar wel benieuwd naar. Hij vraagt of de commissie de opdracht van de duurzaamheidscoördinator kan ontvangen.

Discussie is gaande over de indicatoren voor de energietransitie. De gedeputeerde gaf aan dat men redelijk op streek is met de energietransitie. Inmiddels komt landelijk het signaal naar voren dat dit een moeizaam proces is en dat de provincie Utrecht waarschijnlijk achterloopt. Hij vraagt concreet wanneer de cijfers over de energiedoelen van de provincie Utrecht bekend zijn en wanneer daarover kan worden gesproken met deze commissie, eventueel over een versnellingsvraag.

De ChristenUnie vroeg extra aandacht voor de fiets. Spreker stelt voor dat mee te nemen in het vierde advies in het aanjaagprogramma gezonde leefomgeving PCL, agendapunt 4.4.

Mevrouw Schneiders begrijpt dat er extra geld voor enkele mobiliteitsprojecten wordt vrijgemaakt, terwijl er nog een herziening van de mobiliteitsvisie en van het programma wordt verwacht. D66 meent dat er niet kan worden geprioriteerd zolang niet duidelijk is hoe dat programma er uit gaat zien. Is het niet beter daarover te besluiten na de actualisering van het mobiliteitsprogramma?

De heer Van Essen deelt mede dat GroenLinks het een goede zaak vindt dat het college, in het kader van duurzaamheid, streeft naar meer focus en organisatie wat betreft duurzaamheid. De initiatieven zijn nu nog een wat bonte verzameling. Gezien de breedte van het onderwerp dat betrekking heeft op people, planet, profit, vindt GroenLinks het verstandig meer focus aan te brengen, bv. op de eigen bedrijfsvoering en inkoop. Hij vraagt dienaangaande om een reactie van de gedeputeerde.

Nogmaals complimenteert hij de gedeputeerde met de hoeveelheid vreemd geld dat is opgehaald voor het Energiefonds. Om van € 4 miljoen € 16 miljoen te maken is een prestatie van formaat. De VVD stelde een vraag over de EFRO-gelden. Ook GroenLinks vraagt naar de kans of dat geld binnenkomt. Zo ja, wordt dat dan aan het Energiefonds toegevoegd? Zijn fractie juicht het toe dat er in smart mobility en ITS wordt geïnvesteerd. Wel wil hij meer inzicht krijgen in de effecten die daarvan worden verwacht. Wat ziet men daarvan terug op de weg, op het spoor en het fietspad?

In het programma Beter Benutten is fors geïnvesteerd in ITS maar nog niet echt duidelijk is hoe de initiatieven daarop gaan aansluiten. Hij stelt hij op prijs daarover nadere schriftelijke informatie te ontvangen, temeer daar het om forse budgetten gaat. Wat betreft het Inpassingsfonds Mobiliteit, sluit hij aan bij D66. De onderbouwing om een extra fonds in het leven te roepen en op termijn extra middelen te reserveren, acht GroenLinks onvoldoende. Daarover zijn reeds technische vragen gesteld, maar de antwoorden zijn onvoldoende duidelijk. Meer onderbouwing is noodzakelijk. Ook GroenLinks vindt het verstandig het besluit hierover naar achteren te schuiven en dit mee te nemen met de financiële actualisatie van het Mobiliteitsprogramma.

De heer Mourik leest in de kadernota dat er een onderuitputting is op het IGP. Is er een relatie met het nog te vormen Inpassingsplan mobiliteit en het IGP? Zo ja, wat is dan de conclusie van de gedeputeerde?

Mevrouw d'Hondt gaat ook in op het Inpassingsfonds. Zij begrijpt dat PS nu gaan besluiten dat fonds in te stellen, maar pas in 2018 daarvoor regels op te stellen. Die volgorde vindt zij niet logisch. Vragen heeft de PvdA over dat Inpassingsfonds. Wellicht is het beter om per project apart rekening te houden met inpassingsmaatregelen. Een algemene reserve onttrekt zich toch wat aan het zicht van PS. PS willen inzichtelijk houden of die extra maatregelen wel nodig zijn. Om die reden is de PvdA wat huiverig voor een Inpassingsfonds. Van harte ondersteunt haar fractie de draaiknoppen voor het OV. De conclusie dat er meer geld voor het OV moeten worden aangewend, is vorig jaar al getrokken. Eerst wordt dat onderzocht en pas in 2019 wordt daar geld aan uit gegeven. Haar fractie had in die zin meer voortvarendheid op prijs gesteld. Smart mobility is erg belangrijk voor de toekomst en haar fractie is blij met de aandacht daarvoor van het college.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof komt terug op de opmerkingen van de ChristenUnie over de fiets. Deze intrigeren haar. Er is een Realisatieplan Fiets vastgesteld voor de jaren 2016-2020 en daarvoor is € 30 miljoen gebudgetteerd. Geconstateerd werd zojuist dat het Actieplan fiets en veiligheid, met een budget van € 10 miljoen, al voor € 9,5 miljoen is ingeschreven. Dat plan is een groot succes. Daarnaast wordt in het programma Beter Benutten vele fietsmaatregelen genomen, inclusief fietsenstallings bij stations, fietsbruggen, de A27, de Liesbosch e.d. Zij begrijpt niet dat op basis van een paginanummer wordt gesteld dat GS te weinig ambitie hebben als het gaat om de fiets. Dit college heeft de ambitie veel meer op de mobiliteitsvraag in te gaan. In de toekomst gaat men veel meer toe naar smart mobility as a service, dus meer vraaggericht vervoer. De ChristenUnie verwees naar de voorziening in de middenberm bij het Revisus. Zij heeft dienaangaande een andere terugkoppeling gekregen, zowel van de gemeente als de school. Zij waren juist erg blij met die fietsoversteek. Een en ander wordt niet mooier voorgespiegeld dan het is, de ene maatregel is wat kleiner dan de andere maatregel, maar allemaal hebben ze het gewenste effect. De gemeente Soest is bv. erg blij met de Wieksloterweg die in een fietsstraat is omgevormd. De ambities

van dit college liggen op mobiliteit in de meest brede zin van het woord. Het is juist dat er in wegen, wat betreft geld, meer moet worden geïnvesteerd, immers, fietsverbindingen zijn voordeliger, maar zijn zeer effectief. H.i. is de provincie goed op weg. Eerder gaf zij aan dat in het kader van het Actieplan Fiets en Veiligheid aanvullende wensen in gemeenten worden geïnventariseerd. Nagegaan wordt of binnen de beschikbare budgetten van Realisatieplan Fiets weer opnieuw middelen beschikbaar moeten komen voor Actieplan Fiets en Veiligheid. De inventarisatie gebeurt samen met gemeenten en fietsersbonden omdat zij weet hebben van wensen en behoeften.

Door verschillende fracties werden opmerkingen gemaakt over het Inpassingsfonds. Er zijn projecten, zoals bij Maarsbergen, waarvoor een plus wenselijk is. Dat lukt niet altijd via het IGP, waarin vooral de verschillende portefeuilleonderdelen worden gecombineerd. Het zou mooi zijn over voldoende middelen te kunnen beschikken voor ongelijkvloerse kruisingen, zoals bij de Achterveldse Straatweg. Binnen het huidige beschikbare Mobiliteitsbudget wordt rekening gehouden met de reguliere aanleg volgens geldende normen, maar op sommige plekken is een plus wenselijk. Dat is vaak onderwerp van gesprek geweest in PS. Om die reden lijkt het haar goed na te denken over de vraag hoe zo'n Inpassingsfonds vorm kan krijgen. Het is overigens niet de bedoeling daar aan de voorkant al een bedrag te koppelen.

In Beter Benutten Vervolg vinden gesprekken plaats maar dit hangt ook samen met de visie van het nieuw te vormen kabinet. In het nieuwe mobiliteitssysteem, mobility as a service, moet ook worden nagedacht over nieuwe vervoerssystemen. Om dat programma vanuit de provincie Utrecht een vervolg te geven en pilots te kunnen laten draaien voor bv. de aanleg van nieuwe infrastructuur en de gebiedsverkenning Utrecht-Oost, zal de markt daarbij worden betrokken, omdat de techniek op dit vlak erg snel gaat. Het zou goed zijn als provincie te laten zien dat ze vooruitstrevend wil zijn. Als er een koppeling nodig is met Beter Benutten, dan zal dat niet worden nagelaten, temeer daar dit ook cofinanciering oplevert.

De gedeputeerde is ervan overtuigd dat, als die pilot in Utrecht gaat lukken met alle complexe verkeersstromen en moeilijke knopen die er zijn, het in de rest van Nederland ook gaat lukken. Utrecht bepleit derhalve in Den Haag om in Utrecht een proeftuin op dit gebied op te zetten.

De heer Van Essen merkt op dat in het lopende Beter Benutten programma al veel aandacht is voor ITS. Hoe sluiten de nieuwe voorstellen aan op wat er nu wordt voorgesteld? Welke effecten worden beoogd met het inzetten van smart mobility?

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof wijst op Talking Traffic, de slimme verkeersregelinstanties, die softwarematig vele toepassingen hebben. Dat zijn investeringen die doorontwikkeling behoeven. Belangrijk is het het geld niet in de hardware te laten zitten, maar juist voor de software aan te wenden. In het kader van ITS wordt nagegaan hoe verkeersdata kunnen worden gemeten om de markt de mogelijkheid te bieden nieuwe toepassingen te ontwikkelen. Alles wat de provincie heeft ondernomen in Beter Benutten, smart mobility en ITS in de meest brede zin van het woord, zal wat GS betreft een vervolg krijgen. Gezocht wordt naar voorbeeldprojecten waarin alles kan samenkomen. Zo heeft men in Brabant de Weg van de Toekomst en ook daar wil Utrecht van leren.

Gedeputeerde Van den Berg komt terug op een vraag van de VVD met betrekking tot fondsen en subsidies in Den Haag en Brussel, bv. Elena. Gebleken is dat de Elena-aanvraag complex is, het is niet eenvoudig die subsidie te verkrijgen, maar de provincie heeft toch goede hoop dat dit wat gaat opleveren. De Elena-aanvraag van de provincie is bedoeld voor het investeren in ultra diepe geothermie. De EFRO aanvraag is niet voor het fonds bedoeld, maar is bedoeld voor innovatie en kennis.

Het artikel in de krant, waar de VVD op doelde, heeft hij nog niet gelezen. Het initiatief dat werd geschetst komt bij hem wel positief over. Alles wat bijdraagt aan een betere aansluiting tussen arbeidsmarkt en onderwijs, zeker als het gaat om mensen met veel praktijkervaring, is positief. Hij hoopt dat dit een pilot kan worden in de provincie Utrecht. Hij zal zich hierin verdiepen en hierover een vraag stellen aan de desbetreffende ministers.

De coördinator duurzaamheid krijgt niet zozeer een functieomschrijving dan wel "twee gypjes" om intern organisatiebreed de duurzaamheid te coördineren. Dat gaat van bedrijfsvoering, inkoop tot het organiseren van gesprekstafels. Hij zal zeker met de heer Beugelink spreken over meetmethoden om tot focus te komen. Volgende week spreekt hij met de coördinator duurzaamheid van Vallei en Veluwe.

Gevraagd werd wanneer de doelen/cijfers bekend zijn van de energietransitie. De doelen staan in het programma Energietransitie geformuleerd. De cijfers over 2016 hoopt hij, gecoördineerd, nog voor de zomer naar PS te zenden. Helaas moet worden geconstateerd dat de vraag naar energie nog steeds toeneemt. Dat valt te betreuren maar dat is wel een gegeven.

Op de suggestie van de SGP over de subsidie aan agrariërs, in het verlengde van subsidie aan de NMU, antwoordt de gedeputeerde dat hij die suggestie niet zal overnemen. NMU verstrekt zelf geen subsidies, maar coördineert de vraagstukken met betrekking tot duurzaamheid en de participatie daar omheen, ook naar de agrariërs met betrekking tot vergistinginstallaties en windenergie. Inderdaad loopt de asbestregeling af. Nagedacht moet worden over de vraag wat dat betekent voor degenen die daken met asbest hebben, omdat er een wettelijke regeling is om voor een bepaalde termijn (2022) de asbest te verwijderen. Dat is een forse opgave, ook in de provincie Utrecht.

De voorzitter rondt de behandeling van dit agendapunt af.

3. MOBILITEIT

3.1 Stand van zaken grote projecten

Fietspad USP – Zeist

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof deelt mede dat de stuurgroep diverse varianten heeft doorgenomen. Niet alleen is er oog voor een sociaal veilig fietspad en een goede doorstroming, maar ook voor de natuurlijke inpassing in dit kwetsbare gebied. De wethouders van De Bilt en Zeist gaan dit met hun gemeenten bespreken. Spreekster wil dit met PS bespreken, na de zomer. Het is de bedoeling dat partijen dat eerst met elkaar bespreken en dat er daarna naar de omgeving wordt teruggekoppeld. De groepen, die zijn gevraagd mee te denken, bv. de Groene Groep uit Zeist, hebben inmiddels een terugkoppeling over het proces ontvangen.

Stand van zaken Uithoflijn

Dit project is en blijft een uitdaging omdat alles als een puzzel in elkaar moet vallen. Er zijn twee delen te onderscheiden:

- het langste deel dat loopt van de P&R Uithof tot voorbij het nieuwe treinstation Vaartse Rijn. Het goede bericht is dat de planning hiervoor nog steeds haalbaar lijkt. Met de BAM zijn goede afspraken gemaakt over de noodzakelijke beheersmaatregelen om de planning te kunnen halen.
- het tracé voorbij Vaartsche Rijn door het stationsgebied heen. Dat is bijzonder complex, omdat dit samenvalt met vele andere bouwwerkzaamheden. GS zullen PS hierover uitgebreid per brief met een voortgangsrapportage informeren. Het ziet er nu naar uit dat de planning toch kan worden gehaald.

De heer Van den Dikkenberg vraagt of het wel reëel is te veronderstellen dat de planning kan worden gehaald.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof antwoordt dat het op dit moment nog steeds reëel is dat de planning wordt gehaald, zeker voor het eerste deel P&R Uithof – Vaartsche Rijn. Voor het tweede deel lijkt dit ook mogelijk maar dat is wel een heel ingewikkelde puzzel. Van dat project is men ook van anderen afhankelijk en dat valt niet door de provincie te beïnvloeden.

Service en Veiligheid OV

Op 11 oktober heeft zij met de commissie gesproken over het extra plan Service en Veiligheid dat is vastgesteld en dat samen met Qbuzz U-OV is ingezet. In januari van dit jaar zijn er extra toezichthouders ingezet op de tram. Door deze toezichthouders, in combinatie met BOA's, is er meer zichtbaarheid in de trams aanwezig. Dat heeft geleid tot een daling in het zwartrijden en daardoor ook tot een daling in het aantal incidenten die gemeld zijn in de tram. Het gaat hier om de 1^e kwartaalresultaten 2017. Deze zullen nog nader worden geëvalueerd. De commissie kan t.z.t. de halfjaarrapportage tegemoet zien waarin wordt ingegaan op het effect van deze extra ingezette maatregel.

3.2 Update Mobiliteitsplan

Dit onderwerp is op verzoek van de SP en GroenLinks geagendeerd.

Mevrouw Poppe constateert dat het onderzoek voor een nieuwe periode van 4 jaar naar externe inhuur gaat. € 200.000 is dan niet heel veel en daarvoor kunnen hooguit twee of drie mensen voor een jaar aan het werk. Dat is weinig en de SP vraagt zich dan ook af waarom de provincie die expertise na 3 jaar Mobiliteitsplan en daarvoor SMPU, niet zelf in huis heeft. De SP vraagt tevens om een inschatting van de interne uren en kosten.

De heer Van Essen merkt op dat hij tot nu toe steeds begrepen heeft dat een beleidsneutrale samenvoeging van de twee bestaande mobiliteitsvisies en programma's is voorzien. Nu wordt er in de brief echter nergens gerefereerd aan de BRU Mobiliteitsvisie uit 2014 waardoor de suggestie wordt gewekt dat de update toch op een andere wijze zal plaats vinden. In welke mate worden nieuwe ontwikkelingen, ambities, accentverschuivingen uit het coalitieakkoord wel of niet meegenomen?

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof gaat in op de vragen van de SP. De mobiliteitsvisie heeft een scope tot 2028. Daarnaast zijn er de uitvoeringsprogramma's Mobiliteit die nu weer geactualiseerd moeten worden. Dat vraagt om onderzoek en dat gebeurt 1 x per 4 jaar. Omdat dit weinig gebeurt, is het beter en voordeliger daarvoor expertise in te huren dan om daarvoor continue mensen in huis te houden. Ook intern zijn er deskundigen aanwezig, zoals een direct betrokken kernteam. Afhankelijk van het proces, wordt geraamd dat er 6000 tot 8000 uren nodig zijn van het directe kernteam. Onderzocht wordt wat de overeenkomsten en verschillen zijn tussen de mobiliteitsvisie van de provincie en het BRU. Deze zullen worden samengevoegd en de mogelijkheden dienaangaande worden gezien. Daarnaast is er een link met de omgevingsvisie. De mobiliteitsvisie, met daarin het coalitieakkoord, zal leidend zijn, zo is afgesproken. Daarnaast is er het Realisatieplan Fiets. Ook zal een accent worden gelegd op smart mobility en reistijd, dat een steeds belangrijker criterium gaat worden. Afgewacht wordt voorts wat de marktinventarisatie gaat opleveren en dat kan mogelijk weer tot extra accenten leiden.

De heer De Heer meent dat er nog een accenttoevoeging mogelijk is. Hij verwijst naar het Landschapscafé dat vorige week plaatsvond over allure en aandacht voor ruimtelijke kwaliteit en de inzet van kwaliteitsteams op dat vlak. Het is de moeite waard inspirerende voorbeelden en werkwijzen die toen passeerden, te vertalen naar het Mobiliteitsprogramma, in aanloop naar de Omgevingsvisie.

De heer Joustra vraagt of het college de 2 ton euro begroot op 1 of 2 medewerkers of wordt er aantal uren begroot? Wanneer de uren niet worden besteed, gaat het overschot van de 2 ton euro dan weer terug naar de algemene middelen?

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof antwoordt dat er niet op uren wordt begroot maar dat het gaat om een inschatting van de tijd die nodig is voor de actualisatie van het programma. Uiteraard zal een niet besteed deel van het budget terugvloeien naar de algemene reserve, mits dat niet moet worden doorgeschoven naar het volgende jaar.

De provincie was initiatiefnemer van dit Landschapscafé mobiliteit met allure en daar zal zeker wat mee worden gedaan. Inderdaad kwamen er mooie voorbeelden voorbij. Zij heeft de terugkoppeling nog niet gezien van wat de werktafels hebben opgeleverd, maar ook de presentaties waren inspirerend, o.a. over tunnels en berm. Dat zal zeker een vervolg krijgen.

3.3 Ophanghoogte incheckapparatuur

Mevrouw d'Hondt deelt mede dat de PvdA verheugd is dat ook het college nu tot het inzicht is gekomen dat deze incheckpalen veel te hoog hangen en dat dit wordt aangepast. Haar fractie heeft hiervoor al in februari aandacht gevraagd. Toen was de gedeputeerde nog van mening dat een en

ander geheel conform de richtlijnen was en dat er geen klachten waren ontvangen. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald, zo vindt de PvdA.

Wel maakt haar fractie zich grote zorgen over het bericht in de media dat het OV nog steeds niet toegankelijk is voor minder validen. Er wordt vooral vanuit minimale eisen gedacht maar niet vanuit de eindgebruiker, in dit geval de minder valide reiziger. Kan de gedeputeerde inzicht verschaffen in de situatie in Utrecht en hoe zij de toegankelijkheid van de bussen wil verbeteren?

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof memoreert dat de bussen met een bepaalde standaardhoogte geleverd werden. Direct gaf zij aan dat, los van normen, de bussen toegankelijk moesten zijn voor minder validen. Zij heeft de norm nooit strak gehanteerd. Afgesproken werd dat de reizigersorganisaties daadwerkelijk in een bus zouden aangeven wat er moest worden aangepast om de toegankelijkheid te verbeteren. Dat is ook met een nieuwe bus gedaan en dat heeft de nodige adviezen opgeleverd. Dat varieert van de klapstoel in de bus tot de incheckapparatuur die op een andere hoogte wordt gehangen. De commissie heeft die adviezen ook in afschrift ontvangen. Ook gaat het om instructies aan de chauffeurs. Onlangs was er een avond in Amersfoort waar voorbeelden de revue passeerden over gedrag van chauffeurs. Dit verdient continu aandacht. De vervoerders geven extra instructies aan het personeel. Er is een landelijk onderzoek uitgevoerd met mystery guests in de bussen en de aanbevelingen die daaruit voortvloeien, worden ter harte genomen, al zijn er geen Utrechtse bussen gebruikt. Gebleken is bv. dat de elektrische instapplanken problemen kunnen opleveren. In de Syntus-bussen is, met het oog op betrouwbaarheid, gekozen voor handmatige inklaprolstoelplaten. Dat vermindert de afhankelijkheid van de techniek, maar dat vereist wel een helpende hand van de buschauffeur. In het verleden liep het op dat punt niet altijd goed en dat heeft geleid tot extra instructie aan het personeel. Wat haar betreft is dit een onderwerp dat continu moet worden gemonitord. Wanneer er weer een rode draad in de klachten te ontwaren valt, dan gaat zij met beide vervoerders in gesprek.

Mevrouw d'Hondt is blij te horen dat er extra instructies aan de buschauffeurs worden gegeven. Zij suggereert een instructiefilmpje op de website te zetten voor rolstoelgebruikers over hun instapmogelijkheden. Zo kunnen ze zich bv. laten vergezellen door iemand anders en dan hoeft de chauffeur niet van zijn plaats af te komen om de plaat te installeren. Dit is een simpele maatregel die niet veel geld hoeft te kosten, waarmee iedereen duidelijker op pad kan.

Mevrouw Schneiders heeft begrepen dat er bij U-OV door chauffeurs wordt gewerkt met gamification. Zelf hoort zij vanuit de achterban het nodige over de snelheid waarmee chauffeurs rijden en dat heeft invloed op hun dienstbaarheid. In hoeverre wil Syntus aan de gamification?

De heer Ubaghs verwijst naar het memorandum in relatie tot Rocov. Die luidt "we zijn ons bewust dat dit een grotere ingreep is qua bekabeling." Hij vraagt of dit inhoudt dat de ingreep mogelijk niet gaat lukken.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof licht toe dat de aanpassingen, zoals in het memo worden weergegeven, ook zullen worden uitgevoerd. Overigens heeft zij niet gehoord dat bekabeling een probleem zou zijn. Zij gaat ervan uit dat dit wordt opgelost, wanneer dat daadwerkelijk een probleem zou zijn. Er zijn suggesties gedaan, variërend van de OV-chipkaart-lezer, de klapstoelen e.d. en die worden uitgevoerd. Het is een goede suggestie om de gamification van U-OV aan Syntus mee te geven. Inderdaad werkt dat bij U-OV heel goed, juist met het oog op de dienstverlening. Syntus is overigens van plan een instructiefilmpje te maken voor rolstoelgebruikers die van het busvervoer gebruik willen maken. Dat zal op de website worden gezet.

3.4 Communicatie bewoners Maarsbergen

3.5 Memo GS ondertunneling Maarsbergen

Beide agendapunten wordt gecombineerd behandeld.

Punt 3.4 is op verzoek van de PvdA geagendeerd en punt 3.5 op verzoek van de PvdA en GroenLinks.

Mevrouw d'Hondt merkt op dat het memo over de communicatie met bewoners de PvdA fractie zeer heeft verbaasd. Daarin wordt gesteld dat, aangezien er voorlopig nog geen besluitvorming aan de orde is, de gedeputeerde ook geen aanleiding ziet voor communicatie met de bewoners. De besluitvorming op 13 maart was voor een aantal van deze inwoners een heftige gebeurtenis met grote consequenties voor hun eigen toekomst. Sommigen zijn boos of teleurgesteld of zitten met vragen over het vervolgproces. Niet voor niets is er daarom statenbreed een motie aangenomen die het college vraagt de bewoners bij de nadere uitwerking nadrukkelijk te betrekken. Het is jammer dat het provinciebestuur zich twee maanden lang in stilzwijgen heeft gehuld. Een informatieavond over de te nemen stappen was wat de PvdA betreft het minste geweest dat het bestuur op korte termijn had kunnen organiseren, waar bewoners in de gelegenheid waren gesteld om opmerkingen te maken en vragen te stellen. Inmiddels heeft spreekster vernomen dat er met een aantal van hen contact is opgenomen voor een persoonlijk gesprek. Waarom nu pas en waarom met een selectie? De PvdA wil van de gedeputeerde weten waarom niet gekozen is voor een meer inclusieve vorm van communicatie, in gedachten het thema van dit college nl. verbinding. Naast de Ladder van Verdaas is er ook een participatieladder die al decennia lang wordt gebruikt, o.a. door de overheid. Daarin worden verschillende intensiteiten van burgerparticipatie onderscheiden, van informeren tot aan zelfbestuur. Het lijkt erop alsof de provincie steeds heen en weer springt tussen de verschillende treden van communicatie met de burger, van informeren tot inspreken, consulteren, co-creëren en weer terug. Dat heeft tot gevolg dat de bewoners van Maarsbergen niet meer weten waar ze aan toe zijn en de frustratie alleen maar groeit. Zijn de inzichten op dit gebied veranderd of doet de provincie maar wat? Hoe is de gedeputeerde van plan dit participatieproces weer terug op de rails te krijgen?

De heer Van Essen markeert het statenbesluit als een belangrijke mijlpaal, vooral voor Maarsbergen zelf. De communicatie over het vervolgproces en hoe de bewoners daarbij worden betrokken is van groot belang. De brief naar bewoners is volgens GroenLinks een goed initiatief maar is hier en daar niet helemaal duidelijk.

Gaan er eerst planologische onderzoeken plaatsvinden die gezamenlijk 1,5 jaar duren?

Wordt er vervolgens een VO PIP opgesteld en volgt de inspraakronde waarbij ook het Q-team wordt betrokken?

Is het juist dat de bewoners niet actief betrokken worden bij het opstellen van het VO PIP maar pas bij de inspraakronde op het VO PIP? Graag hoort hij waar de keuze van de provincie op gebaseerd is.

De heer Van den Dikkenberg wil zich van harte aansluiten bij de vragen van de PvdA. In het memo staat dat er geen nieuwe informatie te delen was en dat er daarom nog geen contact met bewoners was opgenomen. Z.i. is het statenbesluit het begin van het vervolgtraject en dat is kersverse informatie die gedeeld had kunnen worden. Dat is niet gebeurd, waardoor er volgens de SGP twee maanden vertraging is opgelopen, terwijl de hoop juist was dat het vertrouwen kon worden hersteld. Het lijkt erop alsof de provincie drukker is geweest met het maken van filmpjes dan de burger echt op te zoeken.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof licht toe dat het statenbesluit veel meer omvatte dan alleen het besluit over de locatie van de tunnel. Het ging ook over het instellen van een kwaliteitsteam, er ligt een opdracht voor een onderzoek naar het al dan niet uitplaatsen van de twee benzinestations en de vraag of dat van toegevoegde waarde is voor de noordelijke rotonde. Met elkaar is afgesproken dat men verder gaat, nadat de evaluatie van het afgelopen traject heeft plaatsgevonden. Er lopen meerdere vraagstukken naast elkaar. Het ruimtelijke traject, het proces, de betrokkenheid van de ARK, die overigens een volle agenda heeft, het Q-team. Over dat alles zou eerst meer duidelijkheid moeten komen alvorens de provincie naar de bewoners zou gaan, dit om nog meer onduidelijkheid te voorkomen. Het is juist dat de provincie eerder naar de bewoners toe had kunnen gaan. Afgelopen week is er gesproken met de bewoners van de Tuindorppweg en de Woudenbergseweg en toen kon er wat meer duidelijkheid worden gegeven over het komende proces, zoals het Q-team en de rol van de

bewoners. Bewoners hebben nog vele vragen. De ene groep bewoners is blij, maar andere bewoners niet. Ook wordt er gesproken over de vraag wie er mee moet adviseren bij de locatie van de tunnel. Dat is de reden dat een onafhankelijk bureau, nl. Twijnstra Gudde, gevraagd is te adviseren hoe het vervolgttraject eruit moet zien. Wie moet op welk moment worden betrokken om mee te denken? Wat haar betreft krijgen bewoners niet alleen een rol in het PIP maar al eerder, tijdens het voortraject. In het Q-team zitten mensen met expertises die bewoners kunnen helpen met het inzicht krijgen in de consequenties van hun wensen, qua ruimte maar ook qua ruimtelijke kwaliteit. Mensen krijgen ook de gelegenheid aan te geven hoe ze het doorlopen traject hebben ervaren. Hebben ze zich wel vertegenwoordigd gevoeld door de klankbordgroep? Moet het breder worden getrokken, of juist niet? Dergelijke vragen leven ook bij de provincie en de opgedane kennis zal in het vervolgttraject worden meegenomen. Wanneer nu alles zou zijn dichtgetimmerd, wordt er geen recht aan de evaluatie van het participatieproces gedaan. Daaruit worden de verbeterpunten en de goede stappen richting bewoners in het vervolgttraject meegenomen. Met de bewoners van de Engweg volgt nog een gesprek. Ze waren voor 8 juni uitgenodigd maar op hun verzoek wordt er een nieuwe datum gepland, omdat er dan een hele groep bij kan zijn. Wat haar betreft mag dat op korte termijn worden georganiseerd.

Het verdere proces wordt in het plan van aanpak beschreven. De input van de evaluatie wordt voor de inrichting gebruikt van het participatietraject.

Mevrouw d'Hondt constateert dat het PS-besluit van 13 maart nog niet verder is uitgewerkt. Wat is er deze twee maanden nog meer gebeurd, op basis waarvan er nu pas communicatie mogelijk wordt en niet begin april? De informatie lijkt in de afgelopen twee maanden niet veranderd te zijn.

De heer Van den Dikkenberg begrijpt van de gedeputeerde dat zij eigenlijk niet goed weet hoe het verder moet met de participatie. Om die reden pleit hij voor een projectbudget voor participatie om dat naar een hoger plan te tillen. Op 13 maart jl. is er een besluit genomen en pas op 30 mei komt de uitnodiging om op 8 juni beschikbaar te zijn en wel rond etenstijd. Dat is een krappe planning. Hij volgt in deze de lijn van de PvdA.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof benadrukt dat PS zelf hebben besloten dat er eerst moet worden geëvalueerd, alvorens het proces voort te zetten. Zo is er ook door GS gehandeld. Nu wordt haar verweten dat de bijeenkomst rond etenstijd begint. De bewoners waren juist heel blij met dat tijdstip. Uiteindelijk is het na overleg 18.30 uur geworden. Zij vraagt iedereen nu de goede stappen te zetten en het proces een kans te geven. Er ligt een besluit en met elkaar wordt naar een goede inpassing gezocht. Het Q-team gaat daarin adviseren. Het is zinloos elkaar over en weer verwijten te blijven maken. In haar agenda had eerder overleg met bewoners gepast, echter, het kwaliteitsteam moest ook nog gevormd worden, terwijl de bemensing nog onduidelijk was. Tegelijkertijd moest eerst de evaluatie worden afgewacht. Was de provincie eerder naar de bewoners gegaan, dan had er minder informatie kunnen worden verstrekt, niet alleen over het proces, maar ook over de inhoud. Zij roept PS op een positieve houding ten aanzien van het project aan te nemen.

De heer Joustra deelt mede dat hij door Twijnstra Gudde is uitgenodigd voor een interview ten bate van de evaluatie. Hij is bereid dat interview te laten vervallen mits dat de snelheid van het proces bevordert. Hij heeft begrepen dat het gesprek met bewoners van de Engweg morgen plaatsvindt.

De heer Van Kranenburg heeft begrepen dat er één bijeenkomst heeft plaatsgevonden. Hij vraagt hoeveel mensen daar aanwezig waren.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof antwoordt dat de bijeenkomst met de bewoners van de Engweg oorspronkelijk op 13 juni gepland was. Echter, wethouder Veldhuizen kan dan niet aanwezig zijn. De bewoners hechten eraan dat hij en de gedeputeerde daarbij aanwezig zijn. Om die reden wordt naar een ander tijdstip gezocht.

Er waren 2 bewoners van de Woudenbergseweg aanwezig en 3 bewoners van de Tuindorpweg. De desbetreffende bewoners hebben zelf aangegeven door wie zij zich wilden laten vertegenwoordigen.

De voorzitter rondt de behandeling van dit agendapunt af.

3.6 Aanleg twee fietstunnels

Dit punt is op verzoek van de ChristenUnie geagendeerd.

De heer Van Kranenburg vindt het plezierig dat de aandacht voor het verbeteren van het fietsnetwerk blijft. De ChristenUnie waardeert dat zeer. Bij dit stuk heeft hij een de volgende vraag. De ARK heeft zich in het verleden wel eens uitgelaten over de mindere kwaliteit van de schoonheid van de infrastructuur-kunstwerken. Wordt de ARK bij de vormgeving van deze tunnels betrokken?

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof licht toe dat de ARK niet direct bij deze tunnels betrokken is. Wel worden de algemene adviezen van de ARK dienaangaande meegenomen. Zo komt er een kunstwerk in de tunnel bij de Laan van Vollenhoven, bij de Weg der Wegen. Schoolkinderen hebben aangegeven hoe deze tunnel op een plezierige manier kan worden ingericht. Er is een kunstenaar ingeschakeld die dat gaat vormgeven.

De heer Travaille zal de gedeputeerde separaat informatie doen toekomen van de NHTV over 3D-visualisaties van tunnels, waar goede resultaten mee zijn geboekt, zowel op het gebied van veiligheid als van beleving.

De voorzitter rondt de bespreking van dit agendapunt af.

3.7 Opdrachtverstrekking programma Toekomst N201

Dit onderwerp is op verzoek van de ChristenUnie en D66 geagendeerd.

De heer Van Kranenburg vindt het goed dat de provincie flink aandacht gaat besteden aan de N201.

Het stuk roept enige vragen op:

- Het betreft een (gezien het bedrag van € 1,2 miljoen) redelijk grootschalig onderzoek, dat ook een rapport zal opleveren. Is er een wat preciezere onderbouwing te geven van het bedrag van € 1,2 miljoen? Wat er nu staat ('gebaseerd op eerdere ervaringen') is wat beperkt voor zo'n vrij fors bedrag.
- Leidt het onderzoek tot een rapport, dat gezien kan worden als 'bouwsteen voor de omgevingsvisie'? Sec een plan voor verkeer, zonder koppeling naar andere beleidsvelden, is met het oog op de komst van de Omgevingswet ongewenst. Op welke wijze wordt de integraliteit met andere beleidsvelden binnen het betrokken gebied geborgd?

Mevrouw Schneiders constateert dat in de brief de nadruk ligt op het voortraject rondom Loenersloot. Uit de informatiebijeenkomst bleek ook de problematiek op het westelijk tracé Uithoorn-Vinkeveen. Dat komt in deze brief onvoldoende naar voren. Ook bleek tijdens de bijeenkomst een sterke oplossingsgerichtheid, maar D66 vindt een scherpe probleemdefinitie minstens zo belangrijk. D66 hecht eraan dat dit breed ingestoken wordt, met oog voor de Noord-Hollandse kaders die hierin meespelen. D66 is specifiek geïnteresseerd in de onderliggende langere termijnvisie van de provincie op het traject van de weg dat door de provincie Utrecht loopt. Uit de brief kan die insteek niet worden gehaald. D66 heeft graag eerst inzicht in de wijze waarop het onderzoek ingestoken wordt, welke specifieke onderzoeksvragen, en daarmee impliciet welke oplossingsrichtingen, onderzocht zullen worden. De heer Thonon heeft destijds vragen over dit onderwerp gesteld, maar de antwoorden op zijn vragen zijn niet meer terug te vinden. Spreekster vraagt of die alsnog boven water kunnen komen.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof memoreert dat destijds is gesproken met de heer Thonon. In de aanpak, zoals de provincie voor ogen heeft met de N201, komt de lijn naar voren, zoals vastgelegd in een amendement. Het programma toekomst van de N201 is een grootschalig onderzoek naar de toekomstbestendigheid van de gehele Utrechtse N201, waarbij ook buiten de provinciegrenzen wordt gekeken. Er is immers sprake van ruimtelijke en economische beïnvloeding vanuit Schiphol en Hilversum. Het bedrag van € 1,2 miljoen wordt over 2 jaar verdeeld, over 2017 en 2018, en dat is nodig voor onderzoeken om een solide basis te vormen voor een integrale afweging van de problematiek. Het gaat om een onderzoek naar herkomst en bestemming van verkeer op de N201, ook buiten de provinciegrenzen en naar de functie van de N201 in het grote netwerk, ook voor de jaren 2030 en 2040. Het gaat om specialistische en kostbare prognoses. De onderzoeken worden in nauw overleg met Noord-Holland en Rijkswaterstaat uitgevoerd. Het programma dat nu wordt doorlopen is geheel gebaseerd op de werkwijze die vanuit de Omgevingswet wordt voorgeschreven, dus participatie en integraliteit.

De oorspronkelijke insteek, ook vanuit de verschillende moties, was om een trajectstudie uit te voeren om alleen de doorstroom bij Loenersloot aan te pakken. Die studie heeft geleerd dat, als het doorstromingspunt bij Loenersloot wordt opgelost, het probleem zich gaat verschuiven naar een ander deel van de N201. Om die reden is besloten te zoeken naar een toekomstvaste oplossing, niet alleen voor nu, maar ook richting 2030 en 2040, en daarom wordt de gehele N201 bij de studie betrokken.

De heer Hoefnagels vraagt in relatie tot het onderzoek naar de probleemanalyse, immers, het gaat hier om een zeer kostbaar onderzoek. Er gaat een breed onderzoek plaatsvinden naar het verkeer, maar wordt er ook gekeken naar het verbreden van wegen? D66 is van mening dat het begint met de probleemanalyse. Hoe groot is het probleem, waar ligt het probleem, hoe zit het met de doorstroming e.d.? Krijgen PS inzage in de hoeveelheid voertuigverliesuren die door maatregelen zullen worden opgelost?

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof antwoordt dat, als er behoefte is aan aanvullende informatie over de knelpunten op dit moment wat betreft voertuigverliesuren, zij dat aan de commissie zal doorgeven. Er is eerder over gesproken maar een verdieping daarin is mogelijk. Overigens is er ook een presentatie gegeven over de opdrachtverstrekking en het programma. Het onderzoek gaat over doorstroming, bereikbaarheid maar ook over inpassing en landschappelijke waarden. Het is een gebiedgerichte aanpak. Mocht daar behoefte aan zijn, dan zal zij informatie over de status van de weg wat betreft doorstroming doorgeven aan de commissie.

De heer Van Essen sluit aan bij de oproep van ChristenUnie en D66 om een brede probleemanalyse uit te voeren, ook over de functie van de weg en van het gebied. De vraag is in hoeverre het wenselijk is dat veel vrachtverkeer o.a. uit Schiphol gebruik maakt van de N201. Wellicht moet dat bestempeld worden als sluipverkeer dat minder wenselijk is. Die keuze zou in het brede onderzoek een plaats moeten hebben.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof vraagt wat bedoeld wordt met een brede probleemanalyse. De probleemanalyse is reeds beschikbaar en vormde de basis van PS om opdracht te geven een toekomstgerichte oplossing voor de N201 te onderzoeken. Nogmaals zegt zij toe de onderzoeken en reeds getroffen maatregelen naar deze commissie te zullen doorsturen. Gebleken is dat de aanpak van één onderdeel van de N201 gevolgen heeft voor het verkeer op andere delen van de N201, juist vanwege alle ruimtelijke en economische effecten van buitenaf die provincieoverschrijdend zijn. H.i. dient er niet opnieuw een brede probleemanalyse te worden uitgevoerd: die is al beschikbaar en deze vormt het startpunt voor de programma-aanpak.

De heer Mourik verbaast zich over de discussie. Onlangs is er 1,5 uur aan de hand van een presentatie gesproken over de probleemdefinitie. Dat was een duidelijk verhaal.

De heer Hoefnagels beaamt dat er toen over een probleemanalyse is gesproken, maar een aantal zaken kwam niet aan de orde. Nu wordt voor de eerste keer over dit onderwerp in commissieverband gesproken. De N201 staat boven aan een lijst met de meeste voertuigverliesuren, maar een overzicht van de gemiddelde snelheid van het traject tussen Mijdrecht en de A2 of tussen de A2 en Loenersloot is niet beschikbaar. Dat is sturingsinformatie die PS nodig hebben. De gedeputeerde gaf aan dat PS een opdracht hebben gegeven. Hij vraagt of de gedeputeerde doelt op de motie van twee jaar geleden, dat is z.i. de enige opdracht die is gegeven. Daarin staat “de verkeerssituatie te onderzoeken op problemen en mogelijke oplossingen aan te dragen, voorzien van een duidelijke rolverdeling tussen overheidsinstellingen.” Is dat de aanleiding om nu een vervolgonderzoek van € 1,2 miljoen te laten uitvoeren?

Mevrouw Hoek licht toe dat de snelheid op het traject, bv. tussen Loenersloot en de afslag Utrecht vaak op nul kilometer uitkomt, omdat het verkeer zeer regelmatig geheel stil staat. Zij vraagt of hierover reeds overleg is gevoerd met RWS. Tussen Loenersloot en de afrit Amsterdam staat het verkeer bij de instroming stil. Dat knelpunt moet worden opgelost.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof beaamt dat daarover gesprekken met RWS plaatsvinden. In 2015 is er een motie ingediend om te gaan lobbyen bij het rijk over de aanpak van de knelpunten rondom de Loenerslootsebrug.

De heer Van Essen wil dat nuanceren. De opdracht was anders en GroenLinks heeft destijds een stemverklaring afgegeven.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof vervolgt dat de motie, los van stemverklaringen, is aangenomen. De laatste cijfers en waarnemingen wijzen uit dat het verkeer vast staat. Daarover wordt gesproken met Noord-Holland en met de aangrenzende bedrijven. Wanneer de weg op één punt wordt aangepakt, treedt het zgn. waterbed-effect op. Vandaar hebben GS de opdracht gegeven onderzoek te doen naar de gehele N201. Door de effecten van buiten af, waar Utrecht minder invloed op heeft, moet het gehele tracé worden bekeken, wil men goede oplossingen kunnen aandragen. De oplossingen zien niet alleen op de bereikbaarheid en de doorstroming, maar ook op zo mogelijk een plus op de landschappelijke waarden en de inpassing, gezien het kwetsbare gebied aldaar.

De voorzitter rondt de behandeling van dit agendapunt af.

3.8 Herbenoeming leden Adviesraad Tram

De heer Van Kranenburg legt de volgende vragen voor:

- De adviesraad heeft in de eerste helft van 2016 zo'n 6 keer vergaderd (blijkens stuk 2016MME 179) Hij vraagt hoe vaak de adviesraad in het tweede half jaar heeft vergaderd. Zijn er van al deze vergaderingen verslagen en notulen beschikbaar?
- Hoeveel uren heeft elk van de leden van de adviesraad gestoken in de adviezen, uitgebracht in 2016?
- Hoe hoog waren de vergoedingen in 2016, en wat zijn de precieze bedragen voor 2017? Waarom zijn deze bedragen niet gewoon opgenomen in de thans voorliggende statenbrief?
- Hoe verhouden zich deze bedragen tot de Wet normering topinkomens, bezoldigingsmaxima 2017, in het bijzonder punt 8: bezoldigingsmaxima topfunctionarissen zonder dienstbetrekking?

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof antwoordt dat de meerwaarde van de adviesraad betrekking heeft op de grote strategische kennis en ervaring over de tramvervoersystemen. De raad is betrokken bij complexe vraagstukken over bv. de systeemintegratie, beheersmaatregelen en het in beeld brengen van risico's. Ieder lid van de adviesraad brengt specifieke expertise in en de raad kan gevraagd en ongevraagd advies uitbrengen. In februari 2016 is hier eerder over gesproken. Toen werd gesteld dat een vergoeding per vergadering geen recht doet aan de inbreng van de raad. PS hebben toen beslo-

ten tot een aanpassing van de verordening van de rechtsposities. De voorzitter van de adviesraad Tram ontvangt jaarlijks een vaste vergoeding ter hoogte van € 12.500,- ex BTW. De overige leden van de adviesraad ontvangen jaarlijks een vaste vergoeding ter hoogte van € 10.000, ex BTW. De hoogte van die jaarlijkse vergoeding blijft in 2017 van kracht. Het jaarverslag zal na de zomer worden opgesteld en dat wordt ter informatie naar de commissie doorgezonden. De urenbesteding is naar schatting gemiddeld 60 tot 80 uur per jaar per lid en voor de voorzitter ligt dat hoger.

De heer Van Kranenburg constateert dat een vergoeding van € 10.000 voor 60 tot 80 uur per jaar hoger uitkomt dan € 96,68 bruto per uur, het bezoldigingsmaximum van de WNT.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof antwoordt dat het rijk een stappenplan hanteert om te beoordelen of de WNT van toepassing is. Deze wet is op de adviesraad niet van toepassing, omdat niet aan de vereisten van het stappenplan wordt voldaan. Dat stappenplan zal zij naar deze commissie sturen, evenals de hoogte van de bedragen die ontvangen worden. In de WNT staat dat het bezoldigingsmaximum € 181.000 per jaar is en dat wordt bij lange na niet overschreden.

Mevrouw d'Hondt vraagt wanneer de Adviesraad wordt opgeheven, nu de tram volgend jaar gaat rijden. Gedeputeerde Verbeek-Nijhof antwoordt dat wordt voorgesteld de Adviesraad voorlopig nog in stand te houden.

De heer Ubaghs memoreert dat hij destijds samen met de ChristenUnie een amendement heeft ingediend tegen deze “belachelijk hoge vergoeding” maar alle coalitiepartijen stemden toen tegen. Echter, op basis van de informatie van de Adviesraad kwamen er toen andere uurbedragen naar voren, gekoppeld aan het aantal bestede uren per vergadering, nl. een factor 3 van hetgeen zojuist door de gedeputeerde naar voren werd gebracht. Hij vraagt waarom er nu drie keer zoveel tijd besteed wordt aan vergaderingen dan aanvankelijk werd geraamd.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof antwoordt dat veel grote en complexe onderwerpen de revue passeerden zoals systeemvervoerskundige doorkoppeling, in relatie tot de Uithoflijn, waarin keuzes moesten worden gemaakt. Binnenkort (na de zomer) volgt er een halfjaarrapportage waarin naar voren komt bij welke onderwerpen de Adviesraad Tram betrokken is geweest. Zij zegt de heer Ubaghs toe dat daarin ook het aantal bestede uren van de Adviesraad zal worden genoemd.

3.9 Schaalsprong OV

De heer Van Essen brengt namens GroenLinks het volgende naar voren:

Dit is een belangrijk en complex project. GroenLinks zou graag van gedachten wisselen over de scope en de aard van het resultaat waar naartoe gewerkt wordt. Gaat het over alle OV in de provincie (dus inclusief hoofdspoor en Sprinters) of enkel/vooral de bus- en tramconcessies? Is het een project van alleen de provincie of gezamenlijk met gemeentes, Prorail, NS en Ministerie van I&M? Is het resultaat een plan voor de provincie of moet het een breder gedragen visie worden?

Een veel gehoorde klacht over het huidige mobiliteitsbeleid is de verkokering. Voor een voldoende integrale en breed gedragen visie op de schaalsprong, lijkt het GroenLinks wenselijk om voldoende breed te kijken en te werken.

De heer Mourik zoekt naar het verschil en de overeenkomst tussen toekomstbeeld OV en de schaalsprong. Hij vraagt dienaangaande om verduidelijking. Aangegeven wordt dat “governance speelt bij OV in de toekomst een belangrijke rol.” Hij vraagt wat daarmee wordt bedoeld.

De heer Ijssennagger leest dat men, met behulp van de schaalsprong OV, op zoek gaat naar een OV-systeem dat antwoord geeft op de opgave wat betreft de nieuwe ruimtelijke en maatschappelijke uitdagingen, de gevraagde bereikbaarheid kan bieden en tegelijkertijd de leef- en verblijfkwaliteit versterkt. Hij vraagt hoe hard die laatste eis is in relatie tot de verbeteringopgave.

De heer Travaille deelt mede dat ook de PvdD naar scope zoekt. Bij de beantwoording van vragen over de kadernota heeft de gedeputeerde gemeld dat mobility een service is, echter, dat past niet bij deze opgave. Hij vraagt ook te kijken naar andere oplossingen, zoals het beïnvloeden van het verkeersgedrag, de relatie met fietsen en lopen of het spreiden van werktijden en het verplaatsen van functies. Vele universiteitsstudenten gaan dagelijks van station naar universiteitsgebouwen met trams terwijl er in de omgeving van het station gebouwen leeg staan. Functieverplaatsing kan een slimme oplossing zijn. De PvdD vraagt om een bredere kijk dan nu het geval is.

De heer Joustra kan zich grotendeels vinden in de opmerking van de PvdD. Het is niet efficiënt 75.000 studenten plus docenten van Utrecht CS dagelijks naar het oosten van de stad te moeten verplaatsen. Inderdaad moet in de scope worden nagedacht over gebruik van grond en leegstaande panden binnen de stad.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof licht toe dat de schaa sprong OV uit 10 bouwstenen bestaat, zoals smart mobility, nieuwe technologieën en het ontwikkelen van nieuwe vormen van OV. De programma's Beter Benutten zijn reeds verwerkt in de bouwstenen van het programma Schaa sprong OV. Oog is er voor de knooppuntontwikkeling, betere afstemming van werktijden van studenten, forenzen en het van deur tot deur reizen. Dat alles is in de 10 bouwstenen omvat. In het kader van de schaa sprong OV wordt nagegaan wat de provincie zelf kan doen en hoe goed kan worden aangesloten op bv. de Sprinters, de treinen en knooppunten. Zij noemt in dit kader ook de verkenning bij Bunnik waar meer parkeerplaatsen worden aangelegd, voor gebruikmaking van de trein of fiets naar het USP. Al die onderdelen zijn verwerkt in de schaa sprong OV en krijgen een plek in de Gebiedsverkenning Utrecht Oost. De schaa sprong OV moet samenhangen en parallel lopen met de provinciale regionale projecten. Dat wordt samen met andere stakeholders uitgevoerd. In deze fase houdt de provincie zich vooral met het eigen huiswerk bezig. Input wordt opgehaald bij gemeenten en vervoerders. Medio 2018 zal er een ontwikkelagenda worden gepresenteerd. Uit de gebiedsverkenning Utrecht-Oost komt een aantal oplossingsrichtingen voort die terug te vinden zullen zijn in de schaa sprong OV. O.a. aandacht is er voor de vraag hoe alle mobiliteiten en vervoersmiddelen in elkaar passen. Het uitvoeringsprogramma voor het grote geheel zal 2018 aan PS worden voorgelegd.

Op de vraag van de heer Ijsennagger antwoordt de gedeputeerde dat in de oplossing alles met elkaar zal worden afgewogen. Wellicht moet er voor bereikbaarheid worden gekozen en in een ander geval moet wellicht de ruimtelijke ordening prevaleren. Dit punt komt terug bij de bespreking van de ruimtelijke economische visie.

Mevrouw Noordenbos vraagt of in de mobiliteitsvisie ook aandacht wordt besteed aan het streven naar minder mobiliteit op bepaalde locaties, met gebruikmaking van leegstaande kantoren en het organiseren van meer regionale economie. Wordt dat een onderdeel van het onderzoek?

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof antwoordt dat de ruimtelijk economische agenda ook daarvoor bedoeld is. Die bevat bouwstenen zoals de PRS, waarin ontwikkelmogelijkheden en kantorenmarktlocaties staan. Binnenkort gaat het PIP naar deze commissie toe. Samen met de ruimtelijk economische agenda wordt de strategie bepaald voor de ontwikkelingen in deze provincie, waar zal worden gebouwd en waar zich de economische kerngebieden bevinden. Bij de presentatie van de gebiedsverkenning Utrecht Oost zijn die beelden met de commissie gedeeld. Aandacht is er voor de ontsluiting van die gebieden nu en in de toekomst en hoe de bereikbaarheid kan worden gegarandeerd. De keuzes zijn vervat in de ruimtelijke en economische vraagstukken en niet zozeer in deze mobiliteitsvisie. Deze mobiliteitsvisie geeft vooral antwoord op de vraag hoe de bereikbaarheid in stand kan blijven.

De voorzitter sluit dit onderwerp af en overhandigt de voorzittershamer aan mevrouw Boelhauer.

4. RECREATIE EN MILIEU

4.1 Statenvoorstel jaarrekeningen en ontwerpbegrotingen Utrechtse recreatieschappen

De heer Suna gaat in op de zienswijzen die de provincie Utrecht wil indienen. Wat betreft de zienswijze Plassenschap Loosdrecht en omgeving, is er de aanname dat er vanuit de provincie extra middelen zouden komen. Dat is onjuist. Aangegeven wordt dat er op korte termijn in de provincie Utrecht geen financiën beschikbaar zijn. Dat wekt de indruk dat er toch een mogelijkheid is dat de provincie in de toekomst wel € 2,5 miljoen beschikbaar gaat stellen. Is dat zo? Hoe moet dat dan worden gefinancierd?

Bij Stichtse Groenlanden zijn er in de komende jaren financiële tekorten. Het voorstel is het schap onder toezicht te stellen. De vraag is of die tekorten niet eerder waren voorzien: hadden deze niet kunnen worden voorkomen? Welke stappen zijn er op dat punt tot dusver door GS gezet en door Stichtse Groenlanden zelf? In hoeverre is de onder toezichtstelling besproken met Stichtse Groenlanden. Wat is daarop de reactie geweest?

De PvdA gaat uit van een budgetneutrale oplossing alvorens de provincie akkoord gaat. Hoe wordt er gehandeld wanneer dat niet gebeurt en de begroting niet in balans komt?

De heer Hoefnagels licht toe dat D66 instemt met de zienswijze voor het Plassenschap. Bij de andere zienswijze met betrekking tot Stichtse Groenlanden zijn er wat vragen. Gesteld wordt dat de provincie het sowieso niet eens is met de begroting, omdat de berekeningen langjarig niet kloppen. Echter, het resultaat van de jaarrekening 2016 geeft voor 2018 voldoende buffer en kan de krapte opvangen. Het schap investeert om een reden die de provincie toejuicht, nl. meer recreatie mogelijk maken. Hij vraagt waarom de provincie nu al afwijzend reageert. Is er geen andere optie?

De heer Boswijk sluit zich aan bij de vragen van de PvdA. Hij vraagt naar het oordeel van de overige aandeelhouders. Gaan zij ook een zienswijze indienen?

De heer Ubaghs constateert dat de gedeputeerde lid is van het DB. Heeft zij vanuit dien hoofde mogelijkheden om zaken af te dwingen die nu in de zienswijze verwoord staan?

Mevrouw Noordenbos deelt mede dat de SP ook wil ingaan op de jaarrekeningen van de recreatieschappen. Voor onderhoud wordt het cijfer 6 gegeven. Dat vindt zij weinig ambitieus. Kan daar geen hoger streefcijfer voor worden genoemd?

Bij Stichtse Groenlanden leest zij dat er meer festivals en evenementen moeten worden georganiseerd. Zij vraagt of daarvoor ooit een kosten/baten analyse is uitgevoerd. Leveren festivals inderdaad meer op dan dat deze kosten?

In de regio Utrecht stijgt het aantal inwoners. Waarom wordt er bij Stichtse Groenlanden uitgegaan van het inwonertal van 2015, dat zal inmiddels achterhaald zijn. Waarom is er sprake van een geringe stijging van kosten per bewoner? Het was € 3,47 en de verhoging bedraagt nu 3 cent. Heel lang was dit hetzelfde bedrag.

Voor de Loosdrechtse Plassen betaalt de provincie geen bedrag van € 2 miljoen, echter, het gaat hier wel om een uitbreiding van het openbare recreatiegebied. Met de groei van de regio moeten ook de recreatiegebieden worden aangepast. Hoe denkt de gedeputeerde daarover?

In het op te heffen schap Utrechtse Heuvelrug staat in de voorwaarden voor het van de hand doen van de gebieden niet de laagdrempeligheid. De SP vindt dat erg jammer.

De heer De Heer spreekt het zorgpunt namens de ChristenUnie uit dat de financiële reserves van de schappen flink zijn geslonken en dat de risico's zijn toegenomen. Dat maakt het voor GS ingewikkeld om te acteren, omdat de provincie deelnemer, mede-eigenaar en opdrachtgever is. De ChristenUnie wenst GS succes bij deze ingewikkelde opgave.

Gedeputeerde Pennarts komt terug op de vraag van de PvdA over de € 2,5 miljoen voor het schap Loosdrechtse Plassen. Dat is een nieuw vraagstuk dat de provincie Utrecht onverwacht werd aange-

reikt. Het gaat daar om baggerslib dat een daadwerkelijk probleem is, maar niemand is daar de probleemeigenaar van. Dat heeft ertoe geleid dat het probleem de jaren door steeds groter is geworden. Onder leiding van Noord-Holland, die daarvoor een flink budget heeft vrijgemaakt, is er een soort coalitie tot stand gekomen van gemeenten, provincies en andere partijen voor het oplossen van het baggerslibprobleem in dat deel van de Loosdrechtse Plassen. Daarvoor is ook een aanvraag voor Europees geld ingediend. Formeel gezien heeft Noord-Holland de natuurtaak voor dat deel van de Loosdrechtse Plassen. De provincie Utrecht heeft geen € 2,5 miljoen beschikbaar vanuit de recreatieportefeuille om dat vraagstuk op te lossen, maar zij vindt het te gemakkelijk om te stellen: Utrecht doet niet mee, want die heeft daarvoor geen budget. De aanpak van het baggerslib lost daar een fundamenteel probleem op. Op de vraag hoe dat dan zou moeten worden gefinancierd, is een kernnota nodig of een nieuwe coalitie. Het gaat hier om een claim die op kortere of langere termijn door Utrecht moet worden beoordeeld. In het grote plan Loosdrechtse Plassen zitten onderdelen waar Utrecht wel aan bijdraagt, bv. aan de toekomstvisie van de recreatieondernemers. Voor de kleinere verplichtingen wordt er op Utrecht gerekend en dat wordt ook geleverd. Echter, voornoemde claim heeft Utrecht nooit kunnen begroten. Blij is zij dat er een samenwerking tot stand is gekomen die de baggerslibproblematiek gaat oplossen, maar het aandeel van de provincie Utrecht en de dekking daarvan is een vraagstuk voor de komende periode. Zij zal daar richting deze commissie zeker op terugkomen.

Voorts gaat zij in op de vraag over het preventief toezicht Stichtse Groenlanden. De provincie is eigenaar en opdrachtgever, maar is ook toezichthouder op het schap. In de begroting wordt een tekort zichtbaar gemaakt en dat wordt vanuit de reserve aangevuld. Terecht werd geconstateerd dat de reserves van de Stichtse Groenlanden steeds kleiner worden. Ook bij de andere schappen is het krap bemeten. Een keuze voor het toekomstige scenario moet worden gemaakt. De recreatieopgave in de provincie neemt alleen maar toe, ook door de groeiende bevolking. De schappen zijn de organen voor beheer maar hebben ook een ontwikkeltaak. Er zijn verschillende scenario's, bv. snijden in de kosten, meer ondernemerschap naar binnen halen of de inwonerbijdrage omhoog brengen. Uit deze opties zal moeten worden gekozen.

De reserve wordt ingezet om het tekort op te lossen. D66 vroeg zich af waarom er moet worden bezuinigd, wellicht moet er zelfs meer geld bij. Die discussie zal nog voor de zomer voorzichtig gevoerd gaan worden met alle deelnemende gemeenten in het schap Stichtse Groenlanden. Dat kan tot gevolg hebben dat in gemeenten de inwonerbijdragen omhoog moeten en er een groter beslag op de begroting wordt gelegd. De gemeenten willen dat nog het liefst voor de verkiezingen in beeld hebben. Dat is de reden waarom het tekort nu ook zichtbaar is gemaakt in deze begroting. Aangevoerd wordt dat de ambities niet worden gedekt door de financiële middelen. Daarvoor moet een oplossing worden aangedragen. Tegelijkertijd wordt er een discussie gevoerd over strategie en visie voor de komende jaren.

Zij weet niet hoe de andere aandeelhouders over deze kwestie denken. Zij zal dat navragen. Zij verwacht wel dat de zienswijze van de provincie door de andere aandeelhouders gedeeld zal worden, nl. dat de ambities in feite de middelen overstijgen.

De provincie Utrecht is een grote subsidiënt in het schap de Stichtse Groenlanden, samen met de gemeente Utrecht de grootste. Uiteraard heeft de provincie een stem, maar in geen enkele regeling, ook niet van de RUD waar de provincie 60% eigenaar van is, is geregeld dat er sprake zou kunnen zijn van een eenzijdige afdwingbaarheid.

De SP ging in op het cijfer 6 voor onderhoud. Er wordt wel gewerkt met indicatoren om op die score uit te komen. Het gaat in feite om soberheid en doelmatigheid die wordt nagestreefd. Tegen lage kosten moet er zoveel mogelijk worden bereikt. Het cijfer 6 levert een acceptabel kwaliteitsniveau op. Men zou er voor kunnen pleiten dat dit cijfer op sommige plekken hoger moet zijn.

Er is inderdaad een kosten-batenanalyse gemaakt van meer festivals en evenementen. De vraag is wel of alle kosten en alle baten in beeld zijn gebracht. Er is behoefte om meer activiteiten op de recreatieterreinen van de GroenLanden te organiseren om op die manier inkomsten binnen te halen om de beheertaken goed te kunnen uitvoeren.

Gevraagd werd naar de geringe stijging van de kosten per inwoner. In iedere gemeente levert dat een politieke discussie op. De drie cent extra is in feite een soort indexering. Uiteindelijk moet worden nagedacht over de opgave en hoeveel geld daarvoor nodig is.

Geconstateerd is dat in de recreatieterreinen niet alle doelgroepen even goed worden bediend. Er is een grote gerichtheid op het type recreant dat zich vooral richt op afleiding, drukte en amusement. Daar is veel aanbod voor ontwikkeld. Uit een analyse van het recreatieprofiel van de provincie Utrecht komt de vraag naar voren of de recreatieterreinen wel voldoende corresponderen met de recreatiebehoefte in de regio. Dat is een vraagstuk voor de komende periode.

Mevrouw Noordenbos vraagt naar het verschil tussen Plassenschap Loosdrecht en de Stichtse Groenlanden, gezien hun verschillende doelstellingen.

Gedeputeerde Pennarts licht toe dat het om twee verschillende gebieden gaat waar op een andere manier wordt gerecreëerd, maar ook is er tussen de schappen overeenstemming en dat verklaart ook hun fusie. De kwestie komt zeker ter sprake bij de toekomstvisie van de schappen.

Gevraagd werd in hoeverre het wenselijk is een bedrag van € 2,5 miljoen beschikbaar te stellen voor Loosdrecht. Dat is een politieke vraag. Voor een deel gaat het hier om een onderhoudsvraag. Het slib wordt op de legakkers gespoten die daarmee gerestaureerd kunnen worden. Dat is een mooie beweging maar het gaat ook om het wegwerken van veel achterstallig onderhoud. Beheer en onderhoud horen ook bij de taken van een recreatieschap. Bij de verkoop van de terreinen wordt het woord 'laagdrempeligheid' niet genoemd, zo constateerde de SP. Wel gaat de verkoop van de terreinen naar organisaties die in hun essentie laagdrempeligheid nastreven, zoals Natuurmonumenten en het landgoed Den Treek die het Henschotermeer overneemt en daar een laagdrempelige recreatievoorziening wil hebben. Het is wel de vraag of het even goedkoop blijft. Wellicht dat het parkeren toch iets duurder wordt om de betaalbaarheid van de voorziening te kunnen regelen. Het blijven recreatievoorzieningen voor een brede groep recreanten, maar er kan door deze beweging wel een iets ander kostenplaatje ontstaan.

Zij onderstreept de constatering van de ChristenUnie dat de financiële reserves van de schappen slinken. De discussie, wat men wil en wat men er voor over heeft, is onvermijdelijk.

Terugkomend op de vragen van de heer Suna, licht de gedeputeerde toe dat het gaat om preventief toezicht, maar dat wil niet zeggen dat de begroting wordt afgekeurd. De toezichthouder zal wel vragen naar plannen om die begroting op termijn weer structureel sluitend te krijgen. Dat is de rol van de provincie als toezichthouder. Bij het schap is dat genoegzaam bekend. Het tekort wordt gepresenteerd om te laten zien dat de uitgaven hoger zijn dan de inkomsten. Nu kan dat nog uit de tegoeden worden afgedekt, maar op de langere termijn stevent men af op een tekort. Om die reden wordt er eind augustus een gesprek gevoerd met de deelnemers over de toekomstvisie voor de Stichtse Groenlanden, ook in financieel opzicht.

De heer Hoefnagels heeft begrepen dat er sprake kan zijn van toezicht wanneer de begroting niet op orde komt. Is er nu reeds sprake van onder toezichtstelling? Is de desbetreffende zinsnede in de zienswijze wel verstandig?

Gedeputeerde Pennarts antwoordt dat er een zienswijze wordt ingediend met de zin dat, als de huidige situatie langer duurt, dit kan leiden tot preventief toezicht door de provincie als toezichthouder op de begroting.

De heer Hoefnagels wijst erop dat PS daar niet teveel over kunnen zeggen, aangezien het hier een bevoegdheid van GS betreft. Wellicht wordt dit teveel als dwang ervaren met de huidige zinsnede.

Gedeputeerde Pennarts beaamt de verwarring op dit punt. Zij verneemt zojuist dat een toezichtstelling niet door de provincie maar door het ministerie wordt geïnitieerd. De provincie is niet degene die de onder toezichtstelling zal realiseren.

De voorzitter rondt de bespreking van dit onderwerp af.

Dit statenvoorstel gaat naar PS met het advies daarover een klein debat te houden, dit op verzoek van de PvdA, de SP en D66.

4.2 Afronding beeldvormende fase BOB Luchtkwaliteit

Het nieuwe memo van de heer De Heer wordt aan de orde gesteld en nagegaan wordt of hiermee kan worden volstaan om de beeldvormende fase af te ronden.

De heer De Heer geeft aan dat, als het gaat om de afronding beeldvormende fase BOB luchtkwaliteit, er nog drie losse eindjes zijn. Het vorige memo bevatte het voorstel om mee te doen met het cocreatieproces en dan te starten met de oordeelsvormende fase. Op verzoek van de VVD is de niet neutrale informatie uit het memo geschrapt. Hij hoopt dat zo met het memo kan worden ingestemd. Openstaande toezeggingen uit de lange termijn agenda: Toegezegd is dat er nog een informatief document zou komen. Inmiddels is er een verslag gepresenteerd en ambtelijk wordt er gewerkt aan een document waarin alle informatie wordt gerangschikt. Die toezegging wordt dus ingelost. Er is ook nog een oude toezegging van GS uit december 2015 om de relatie tussen luchtkwaliteit en roetreductie en het programma gezonde leefomgeving aan te geven. Dat laatste programma wordt dadelijk besproken en hij hoopt dat deze laatste toezegging daarmee ook is afgedaan. Gedeputeerde Pennarts bevestigt dat de toezegging is nagekomen met het stuk gezonde leefomgeving. Daar krijgt luchtkwaliteit in de discussie over de leefomgeving zijn plaats.

Mevrouw Hoek merkt op dat de bestemmingsplannen van gemeenten door de provincie worden gecontroleerd. Zij wil meegeven dat er ook goed moet worden gekeken naar de omgeving waar een woonwijk gerealiseerd gaat worden. Op dit moment is er een bestemmingsplan in wording, betrekking hebbend op de oksel van de Zuilense Ring – A2 bij Maarssen. Steeds vaker komen er verontrustende berichten over fijnstof en ultrafijnstof en de negatieve gevolgen daarvan voor de gezondheid. Dit moet één van de punten zijn waar de provincie in bestemmingsplannen extra op let, nl. kan de omgeving waar de nieuwe woonwijk wordt gesitueerd schadelijk zijn voor de gezondheid, ook met het oog op fijnstof en ultrafijnstof.

De heer Van Reenen deelt mede dat ook de VVD voorstander is van een goede luchtkwaliteit. In de beeldvormende fase die achter de rug is zijn veel interessante meningen en feiten de revue gepasseerd. Veel waardering is er voor de georganiseerde bijeenkomsten. Er zijn nog steeds onderwerpen te onderzoeken, zoals de stijging van het aantal ziekenhuisopnamen voor COPD en astma en de oorzaak daarvan. Voor de VVD is het beeld nog niet compleet. Het vorige memo was te politiek gekleurd en ook niet compleet. Het nieuwe memo is echter nog summierder. In alinea 2 gaat het al over cocreatie, het proces van GS. Er is nog steeds geen gezamenlijke beeldvorming die recht doet aan de georganiseerde bijeenkomsten en de inbreng van de deelnemers. De VVD is van mening dat er nog nader onderzoek moet plaatsvinden. De indruk bestaat dat de BOB stilligt in afwachting van de uitkomsten van het cocreatieproces van GS. Het is een ongelukkige constructie om in deze fase een cocreatieproces te starten.

De heer Van Essen vraagt wat de VVD bedoelt met nader onderzoek.

De heer Van Reenen antwoordt dat, als de luchtkwaliteit verbetert, de verwachting is dat het aantal COPD en astma patiënten navenant gaat dalen, maar dat is niet het geval. Dat aantal is juist stijgende. De VVD wil die discrepantie graag laten onderzoeken.

De heer Van Essen geeft aan dat een dergelijk onderzoek breder zal moeten zijn dan alleen de luchtkwaliteit, immers, de genoemde longziekten kunnen ook door roken, medicijnen of andere luchtvervuiling uit het verleden worden veroorzaakt. Dit wordt zo wel erg complex.

De heer Hoefnagels onderschrijft dat dit wel een meerjarig onderzoek lijkt te gaan worden. De hypothese voor het toenemend aantal ziekenhuisopnamen is al gedaan in de beantwoording van statenvragen, nl. dat er een nieuwe werkwijze is ontstaan waardoor mensen poliklinisch moeten worden opgenomen om hun geneesmiddel te krijgen, waardoor ze weer beter met COPD kunnen leven. Ook hij vraagt zich af wat de VVD wenst, behalve uitstel en misschien wel afstel.

Mevrouw Krijgsman laat weten dat de PvdA zich bij de heer Hoefnagels aansluit.

Mevrouw Hoek sluit zich aan bij de heer Van Reenen. Heel lang was men onbekend met de gevaren van bv. asbest en nu van fijnstof. Er wordt steeds meer bekend over oorzaken van longziekten. Ook 50PLUS vindt nader onderzoek dienaangaande van groot belang.

Mevrouw Krijgsman vraagt of gewacht moet worden tot dat de resultaten van een dergelijk complexe, langdurige onderzoek bekend zijn of is het beter dit traject door te zetten en het beleid aan te passen wanneer er nieuwe inzichten bekend worden?

De heer Boswijk meent dat er op een gegeven moment een streep onder alle onderzoeken moet worden gezet en dat het beleid op de kennis van dat moment moet worden gebaseerd. In die zin gaat hij mee met GroenLinks en D66. Wel is hij het eens met de heer Van Reenen dat het memo wel erg summier is. Vorige keer is opgeroepen te kijken naar het document met duidelijke conclusies en handvatten bij de BOB Energietransitie. Dat is niet gebeurd. Dit memo is zo summier dat men er weinig mee kan. Hij stelt voor dat document eerst uit te werken voordat daarover een besluit kan worden genomen. Daarvoor kan tot oktober de tijd worden genomen. Ondertussen loopt het cocreatieproces en kan wellicht de suggestie van de heer Van Reenen worden meegenomen.

Mevrouw Hoek komt terug op de vraag van mevrouw Krijgsman. Zij bedoelde niet dat er gewacht moet worden, maar ze wil wel overal rekening mee houden: breed moet er met onderzoek worden doorgegaan.

De heer Van Reenen wil de indruk wegnemen dat het traject gestopt zou moeten worden in afwachting van onderzoeken. Dat is zeker niet zijn bedoeling. Wel moeten die onderwerpen worden meegenomen in het gehele proces. Die moeten zeker in de beeldvormende fase worden genoemd. Ook de VVD vindt dit memo te summier. Er is nu geen beeld waarmee men verder kan richting oordeelsvorming. De afsluiting van de beeldvormende fase en de start van het cocreatieproces loopt teveel door elkaar heen.

De heer Travaille wijst erop dat dit een procesmemo is. De samenvatting die is toegezegd is een ander stuk. In de cocreatie bijeenkomsten lopen feiten en meningen nogal door elkaar. De PvdD zit te wachten op de feiten die op een rij worden gezet, zoals destijds ook voor de Energieagenda is gedaan. Hij vraagt wanneer de samenvatting kan worden verwacht.

De heer Hoefnagels vindt het positief dat de VVD zich door onderzoek laat leiden en niet alleen door normen. Uit alle onderzoeken blijkt dat het voldoen aan de normen niet per definitie betekent dat de luchtkwaliteit goed is.

D66 vindt het samengaan van beide trajecten een goed idee, maar in mei werd al geconstateerd dat het niet goed gaat en hij vreest dat ook voor het vervolg. Deze sessies worden niet gehouden op een moment dat PS de tijd hebben. In het vervolgetrajecten moeten bijeenkomsten niet meer op een dinsdag worden gepland, maar op de maandag, de statendag, eventueel op een avond. Hij verzoekt GS daarmee rekening te houden.

De heer Van Essen deelt mede dat ook GroenLinks dit memo als een procesmemo beschouwt. Dit is akkoord als het gaat om de inhoudelijke basis. In het cocreatieproces bleek er behoefte te zijn aan een goede inhoudelijke basis. Die ligt er al, met alle presentaties die tijdens de beeldvormende fases voorbij kwamen. Een samenvatting zou wel welkom zijn, maar niet pas in oktober maar eind augustus. De provincie Utrecht heeft het geluk dat er mondiale topinstituten op het gebied van luchtkwaliteit binnen de provinciegrenzen gevestigd zijn, zoals het RIVM en het IRAS. Het zou goed zijn die instituten te gebruiken. Men dient zich op feiten en wetenschappelijke deskundigheid te baseren en niet op meningen.

Tijdens de beeldvormende fase werd duidelijk dat verkeer en landbouw belangrijke bronnen voor luchtvervuiling zijn, maar ook houtstook wordt in dat opzicht steeds belangrijker. Over dat laatste is bitter weinig bekend. Hij vraagt of er informatie verzameld kan worden over de aard en omvang van de problematiek inzake houtstook, hoe dat elders wordt aangepakt e.d.

De heer Van den Dikkenberg hoorde de heer Van Essen zojuist een kennisvraag stellen over houtstook. Dat illustreert bij uitstek dat iemand als de heer Van Essen, die hij beschouwt als een autoriteit op het gebied van verkeer en luchtkwaliteit, toch nog een kennisleemte heeft. Spreker steunt de heer Van Reenen om de tijd te nemen, onderzoek te doen en een goed memo op te stellen.

De heer Van Essen geeft aan dat er het nodige bekend is over de effecten van houtstook voor de gezondheid. Echter, weinig bekend is er over de bronnen, de omvang, hoe er kan worden ingegrepen zonder de leefomgeving aan te tasten e.d.. Dit is één van de weinig bronnen die op geen enkele manier gereguleerd is terwijl dat in een aantal andere landen wel het geval is. Het zou goed zijn binnen twee of drie maanden wat kennis op dat vlak uit andere landen te verzamelen maar dat behoeft bepaald geen fundamenteel onderzoek te zijn.

De heer Boswijk stelt voor twee maanden extra tijd te nemen en de cocreatie af te wachten. Zo komt alle informatie beschikbaar, waarna er een goed besluit kan worden genomen. Dat lijkt hem in dit geval het meest belangrijk.

De heer Travaille vindt de feiten op een rij belangrijk, alvorens deel te nemen aan de cocreatiebijeenkomsten.

De heer Van Essen wijst erop dat de deelnemers aan de cocreatiebijeenkomsten behoefte hebben aan de samenvatting. Veel deelnemers aan de cocreatiesessies zijn niet bij de beeldvormende fase geweest, maar willen wel weten hoe het zit. Voorkomen moet worden dat zij met een informatieachterstand starten.

De heer Boswijk had eigenlijk verwacht dat er vandaag een samenvatting gepresenteerd zou worden. Hoe eerder dit komt, hoe beter. Alvorens de oordeelvormende fase in te gaan, is het goed de conclusie van de cocreatie te weten.

Mevrouw Krijgman deelt mede dat de PvdA geen problemen heeft met de voorgestelde fasering van het proces. Collega Wagenmans heeft de cocreatie op 30 mei bijgewoond en hij vond de opkomst nogal mager. Gelet op de tegenvallende belangstelling, is haar vraag of er wel voldoende basis is voor een beoogde brede alliantie. Zo nee, wat gebeurt er dan met de uitkomsten?

Gedeputeerde Pennarts constateert dat er twee zaken door elkaar lopen. De cocreatie met GS en het BOB traject van PS. Alle fracties geven aan behoefte te hebben aan een samenvattend document van alle informatie die verkregen is, een paar pagina's duiding, naast de informatie die op de website is terug te vinden. Zij zal ervoor zorgen dat dit geleverd wordt.

De heer Travaille memoreert dat de toezegging dat de samenvatting geleverd gaat worden, al eerder was gedaan. Hij vraagt wanneer dat kan worden verwacht.

Gedeputeerde Pennarts antwoordt dat GS dit toch anders heeft geïnterpreteerd. De gedachte was dat, door alles te bundelen en bij elkaar te zetten, er geen samenvatting of nadere duiding nodig was, en er geen onderscheid in de informatie behoefde te worden aangebracht. Toch blijkt er nu behoefte te zijn aan een compacter document. Die noodzaak werd door haar niet zo ervaren. Nu is het haar helder dat de commissie daar behoefte aan heeft, dat is breed benoemd, en zo'n samenvatting, zoals bij de energietransitie, zal eind juni worden geleverd.

50PLUS vroeg in het kader van de bestemmingsplannen aandacht voor de omgeving waar gebouwd wordt, met name de Zuilense Ring bij de N230. Fijnstof en ultrafijnstof spelen zeker een rol. Die dis-

cussie wordt gevoerd met de portefeuillehouder mobiliteit. Deze problematiek hangt samen met andere portefeuilles, door de verschillende bronnen van uitstoot. De geuite zorg is herkenbaar en ze zal ervoor zorgen dat de discussie goed gevoerd wordt bij de renovatie van de Zuilense Ring. Voorts verwijst zij naar de mappable waarmee effecten van plannen op geluid, lucht en luchtkwaliteit inzichtelijk kunnen worden gemaakt. Ook bij gemeenten komt er op dat vlak steeds meer inzicht. Dat instrument werd ook in het programma Gezonde Leefomgeving genoemd. Dat wordt toegepast en gewaardeerd.

Gevraagd werd door de heer Van Reenen naar meer onderzoek op het gebied van COPD en astma, in verband met een stijging van de ziekenhuisopnamen, terwijl de normen gehaald worden. Dit is uitgezocht. Er is contact gezocht met de GGD en dat leverde op dat dit ook te maken heeft met andere medicijnen, waarvoor een ziekenhuisopname een vereiste is. Deze technische vraag was al beantwoord.

Zij constateert voorts dat er gevraagd werd om meer onderzoek. Er ligt geen embargo op het aantal uit te voeren onderzoeken. Als er onderzoeksvragen zijn die bijdragen aan een betere oriëntatie van dit vraagstuk, dan wordt er onderzocht maar de onderzoeksfocus moet wel bij het vraagstuk blijven.

Gevraagd werd naar het tijdstip van het cocreatieproces in samenhang met het BOB-traject. Er zijn vier momenten voor cocreatie, ook nog in september en in oktober. Zij kan die data nu niet meer wijzigen en hoopt van harte dat statenleden zich toch kunnen vrijmaken voor de bijeenkomsten.

GroenLinks pleit ervoor gebruik te maken van de instituten die er toe doen in deze regio. Dat is ook het geval.

Houtstook is een onderwerp dat in beeld is. De provincie heeft op dat vlak al een verkenning uitgevoerd maar daar kunnen meer stappen op worden gezet om houtstook nog meer in beeld te krijgen. Echter, die informatie kan zij niet zo snel leveren. Het zal wat langer duren om meer feiten over houtstook in relatie tot luchtkwaliteit te verzamelen.

Het CDA ging in op de cocreatie en het BOB traject. Zij heeft begrepen dat dit door elkaar heen wordt gevlochten. Het cocreatieproces wordt afgemaakt en daarna wordt er vanuit het BOB traject de oordeelsvormende en besluitvormende fase ingegaan. Tijdens de oordeelsvormende fase zal alle informatie uit het cocreatieproces worden aangereikt. Tijdens het cocreatieproces zijn er meer partijen waar een beroep op wordt gedaan, omdat gestreefd wordt naar een regionaal samenwerkingsverband luchtkwaliteit en het probleemeigenaarschap zo breed mogelijk in de regio moet worden verspreid. Een deel daarvan komt voor rekening van PS en PS bepalen zelf het kader dat zij willen hantieren. Alles wat in het cocreatieproces wordt opgehaald staat PS ten dienste. Zij vindt het logisch het proces af te wachten en daarna de twee laatste fasen van het BOB-proces in te gaan.

De PvdA constateerde een wat tegenvallende belangstelling. Zij gaat ervan uit dat er bij de afsluiting op 31 oktober a.s. toch een mooi proces is doorlopen. Zij hoopt dat de deelnemende partijen ook hun netwerken weer benutten. De uitkomsten c.q. opdrachten moeten in de regio worden opgepakt. Zij hoopt ook aan het eind van dit jaar met PS een goed gesprek te voeren over luchtkwaliteit en wat er van de provincie wordt verwacht op dit dossier. Daar komt de kaderstellende rol van de provincie aan de orde.

Mevrouw Hoek wil meegeven dat bij bepaalde bestemmingsplannen niet de druk moet worden opgevoerd voor meer woningbouw etc. De kwaliteit van de lucht moet prevaleren, zodat men zo risiceloos mogelijk kan wonen.

De heer De Heer merkt op dat dit punt thuishoort in de oordeelsvormende fase.

De heer Van Reenen merkt op dat de informatie van het CDA aangeeft dat er inderdaad nieuwe medicijnen zijn, maar dat deze poliklinisch verstrekt worden. Dat leidt niet tot extra ziekenhuisopnames.

De heer Van Essen vraagt of hij de suggestie van de gedeputeerde om de cocreatiefase ook te gebruiken voor het verzamelen van nadere informatie over houtstook als een toezegging mag interpreteren.

Dat wordt door de gedeputeerde bevestigd.

De heer De Heer merkt op dat het ingewikkeld is om de cocreatie en de BOB aan elkaar te koppelen. Het memo is een voorstel om mee te doen aan de cocreatie en vervolgens met de oordeelsvorming beginnen. Iedereen staat te popelen om met de oordeelsvormende fase te beginnen. Belangrijk is het eerst gegevens te verzamelen en in het najaar, na afronding van de cocreatie, volgende stappen te zetten.

De voorzitter constateert dat een grote meerderheid van deze commissie voorstander is om de beeldvormende fase af te ronden, het cocreatieproces te vervolgen en in oktober de oordeelsvormende fase in te gaan. Zij memoreert in dit verband dat er diverse toezeggingen zijn gedaan. Het gaat hier vooral om een procesmemo, terwijl het samenvattende memo over alle verzamelde informatie nog deze maand zal volgen.

De heer Van Reenen wil de beeldvormende fase afsluiten, maar dan met dat samenvattende memo. Nu wordt er een fase afgesloten, terwijl onduidelijk is wat het gedeelde beeld is.

Mevrouw Poppe wijst erop dat ook het Longfonds bij de cocreatie aan tafel zit. Die organisatie heeft veel kennis van medicijnen en de effecten van houtstook e.d.

De heer Van den Dikkenberg sluit zich aan bij de heer Van Reenen. Er wordt nu een fase afgesloten met resultaten van de beeldvormende fase, maar PS hebben nog geen beeld wat die resultaten zijn.

De voorzitter geeft aan dat de beeldvormende fase met het samenvattende memo wordt afgerond. Voorliggend memo is een procesmemo. Het merendeel van de commissie wil de twee trajecten gelijk op laten gaan. Belangrijk is het dat het proces niet wordt vertraagd.

De heer Hoefnagels begrijpt dat de commissie de intentie heeft om de beeldvormende fase eind oktober af te sluiten, zodat men daarna de oordeelsvormende fase in kan gaan. De voorzitter onderschrijft dat. Zij rondt de behandeling van dit onderwerp af.

4.3 Memo GS ontgassingsverbod in de PMV

De heer Travaille zou graag van de gedeputeerde horen hoe de provincie door een indirecte manier van handhaven van het ontgassingsverbod, te weten communicatie en voorlichting en de Nationale Politie via administratief toezicht, het ontgassingsverbod daadwerkelijk kan handhaven, en vraagt zich daarbij af wat de invulling is van het genoemde handhavingsprotocol. De handhaving is vaak de achilleshiel van het provinciale beleid. De PvdD vraagt of de gedeputeerde over een half jaar of jaar kan rapporteren over de handhavingsresultaten.

Gedeputeerde Pennarts antwoordt dat zij over enige tijd kan rapporteren over de handhaving van het ontgassingsverbod. Nadrukkelijk stelt zij dat het hier gaat om preventieve handhaving via de waterpolitie, het controleren van vrachtpapieren, het informeren van de scheepvaart over ontgassing. De heer Travaille vreest dat die vorm van handhaving een matig effect zal hebben. Hij wacht de rapportage over de handhavingsresultaten af.

De voorzitter rondt de bespreking van dit agendapunt af.

4.4 Aanjaagprogramma gezonde leefomgeving

Dit onderwerp is geagendeerd op verzoek van de PvdA, de PvdD, GroenLinks en de ChristenUnie.

Mevrouw Krijgsman memoreert dat er op 22 mei een informatieve bijeenkomst is geweest over het programma Gezonde Leefomgeving. Daarbij is de indruk gewekt dat dit belangrijke programma nog nader in de commissie MME zou worden geagendeerd. Naar nu blijkt is dit programma alleen ter informatie toegezonden. Zij betreurt dat, omdat bespreking zeker wenselijk is, gelet op het belang

van dit programma. De PvdA fractie heeft twee concrete aanleidingen om dit programma te willen bespreken:

1. De PvdA vraagt zich af of het ambitieniveau van het programma niet hoger gelegd moet worden om andere partijen, waaronder met name het bedrijfsleven, steviger te committeren en te enthousiasmeren; tijdens de bespreking bleek dat de EBU hier ook voorstander van is, gelet op het grote economische en maatschappelijke belang van de sector gezondheid in Utrecht. Spreekster wil dan ook pleiten voor een dergelijk hoger ambitieniveau in dit programma.

2. De PvdA mist in het programma duidelijke kernindicatoren, op basis waarvan de voortgang en de resultaten kunnen worden gemonitord. Deze zijn van belang om uiteindelijk de goede prioriteiten te kunnen stellen.

De heer Van Essen zet uiteen dat een gezonde leefomgeving een basisbehoefte is die voor iedereen gegarandeerd moet zijn. GroenLinks is dan ook blij dat hier via dit programma meer aandacht voor komt. Hij wil graag bespreken hoe dit programma in samenhang met andere programma's en beleidsvelden hier op een effectieve manier aan kan bijdragen. In het programmaplan worden enkele overkoepelende principes genoemd. Zijn die principes ook van toepassing in andere programma's? Is dat juist en hoe worden die principes in andere programma's meegenomen? Het uitvoeringsprogramma bevat een grote verscheidenheid aan activiteiten. Dat is prima, maar kan wel betekenen dat sommige initiatieven succesvoller zullen zijn dan andere. Aandacht vraag hij voor het lerend vermogen in het programma. Door activiteiten goed te evalueren, kan de effectiviteit vergroot worden. Herkent de gedeputeerde dit en hoe wil ze dat organiseren?

De heer Travaille meldt dat de PvdD schrok van de term "ter kennisneming". Hij hoopt dat PS invloed op dit stuk kan uitoefenen.

Spreker verwijst naar het eerste advies van de PCL. Het enige bezwaar van GS om een gezonde leefomgeving niet leidend te maken voor de Omgevingsvisie, is de afspraak dat de Omgevingsvisie beleidsneutraal zou worden opgesteld. Het mooie van het advies van de PCL is dat een gezonde leefomgeving 100% beleidsneutraal kan worden overgenomen. Het is nergens mee in conflict. Een gezonde leefomgeving is in feite een samenvatting van wetten en regels die worden samengevoegd in de Omgevingswet. Wellicht is er in PS een meerderheid om de gezonde leefomgeving toch leidend te maken in de Omgevingsvisie

Het is de Partij voor de Dieren derhalve niet duidelijk waarom de eerste suggestie (punt 1) van de PCL niet wordt overgenomen, te meer daar het onderliggende doel van de Omgevingsvisie reeds het beschermen, bevorderen en creëren van een Gezonde Leefomgeving is. Dit benoemen als leidend thema van de Omgevingsvisie is ons inziens daarom geen vorm van nieuw beleid. We horen graag hoe de Gedeputeerde en andere fractie hiernaar kijken.

In het vierde advies staat lopen en fietsen centraal. GS geven daarbij aan dat het complete vervoersbeleid van belang is. Echter, dat is anders dan de PCL adviseert. De auto is in stedelijk gebied de belangrijkste veroorzaker van een ongezonde leefomgeving. De PvdD adviseert het vierde advies een belangrijke plek te geven in het vervolg.

Het aanjaagprogramma is nog niet gereed. De doelen zijn drie ideeën over het belang van samenwerking en bewustwording. Het zijn geen doelen. In een doel staat normaliter wat er bereikt moet worden, gevolgd door een uitvoeringsprogramma waarin wordt aangegeven hoe dat doel kan worden bereikt. Deze doelen zijn nog niet helemaal af. Het voorbeeld van de PCL is wellicht mee te nemen als een concreetheidsvoorstel. De doelen moeten concreet zijn, zodat getoetst kan worden of het programma succesvol is en of er verbetermogelijkheden zijn.

De heer De Heer vraagt of de aanpak van geluidsoverlast in dit Aanjaagprogramma genoeg prioriteit krijgt. Is het nodig om in de aanloop naar de Omgevingsvisie het provinciale beleid voor de stiltegebieden te herijken?

Uit de Staat van Utrecht blijkt dat geluidsoverlast een groeiend probleem is, dat veel gezondheidsschade veroorzaakt. In het Uitvoeringsprogramma staat als actiepoint dat de provincie Utrecht een

expertmeeting over geluidshinder gaat organiseren, maar het bevat geen enkele vervolgactiviteit. Is het uitvoeringsprogramma zo flexibel dat eventuele resultaten van deze expertmeeting meteen in 2018 kunnen worden opgepakt?

Gedeputeerde Pennarts komt terug op de vraag van de PvdA om een hoger ambitieniveau in dit aanjaagprogramma. Zij antwoordt dat dit in de toekomst mogelijk kan zijn. Dit is de eerste keer dat de oriëntatie op deze manier wordt gebundeld. Het gaat hier om de optimalisatie van veel programma's in dit huis op het gebied van landbouw en natuur, recreatie, binnenstedelijke ontwikkeling, economisch beleid e.d. Het gaat hier dus niet om een solitair programma. De insteek is om de bewustwording op gang te brengen in alle beleidsterreinen, als het gaat om het thema gezonde leefomgeving. Zij verwacht dat het komende decennium in deze regio met name over de gezonde leefomgeving zal worden gesproken. Het gaat hier om een dichtbevolkt gebied met een hoge economische ambitie. Een gezonde leefomgeving zorgt ervoor dat de provincie mensen blijft aantrekken om te wonen en te werken. Dat wordt voor haar in de komende jaren een leidend principe. Niet alleen de provincie maar ook de gemeente Utrecht, de universiteit en de EBU hebben dit als beleidsdoel voor de lange termijn neergezet. Eerst wil zij hiermee beginnen en daarna evalueren en wellicht dat er dan met de ambitie grote stappen kunnen worden gezet.

GroenLinks vroeg hoe de gezonde leefomgeving wordt meegenomen in andere programma's. Over de gehele breedte van het fysiek economisch domein wordt dat thema meegenomen en is dat een leidend principe. Nagegaan zal worden wat er wel en minder goed van dit programma werkt en hoe de meest effectieve en efficiënte inzet kan worden gepland. Er is een beperkt budget, maar wel een torenhoge ambitie. Monitoren en evalueren is van groot belang om van deze eerste editie te kunnen leren.

Commissieleden plaatste een kanttekening bij het feit dat dit stuk ter kennisneming naar de commissie was gezonden. Dat heeft te maken met het feit dat PS het programma bodem, water en milieu inhoudelijk heeft vastgesteld. Dit aanjaagprogramma maakt onderdeel uit van het programma BWM. De uitwerking is dan in formele zin ter kennisname van PS. Uiteraard hebben PS de mogelijkheid dat onderwerp op te waarderen tot een bespreekpunt.

De gezonde leefomgeving wordt niet als leidend principe opgenomen in de omgevingsvisie, omdat de omgevingsvisie beleidsneutraal tot stand moet komen. In die gedachtegang wordt de gezonde leefomgeving niet specifiek opgenomen. Echter, de omgevingsvisie ademt in essentie de gezonde leefomgeving uit en dat laatste vormt dan ook het uitgangspunt.

Gevraagd is lopen en fietsen een centrale plek in het programma te bieden, dit ook op advies van de PCL. Hier zit een politiek aspect aan. Welke keuzes worden er in de vele programma's gemaakt ten aanzien van de gezonde leefomgeving in de toekomst? Fietsen en wandelen kan zo'n keuze zijn. In het programma binnenstedelijke ontwikkeling is vastgesteld dat de fiets het belangrijkste vervoermiddel moet zijn.

De doelen zijn nog niet af en moeten concreter worden, zo is het verzoek. H.i. kan ook dat een onderdeel zijn van de evaluatie, ook om de doelstellingen uitdagender te maken.

Het fenomeen geluidshinder is een belangrijk onderdeel van de gezonde leefomgeving. Gezondheid en geluidsoverlast hangen nauw met elkaar samen, zo blijkt steeds meer. Dat verdient in dit programma absoluut een plek. De provincie krijgt ook een extra taak als het gaat om geluidshinder. Er moet vaker gerapporteerd worden en scherper gemonitord worden.

De heer De Heer memoreert dat er in het uitvoeringsprogramma een expertmeeting is opgenomen, maar er wordt geen vervolgactiviteit genoemd. Is dat programma zo flexibel dat resultaten van een expertmeeting direct in 2018 kunnen worden opgepakt?

Dat wordt door de gedeputeerde bevestigd.

De heer Travaille meent dat niet op een evaluatie hoeft te worden gewacht om invulling te kunnen geven aan de doelstellingen van een programma. Ter zake verwijst hij naar pag. 7, punt 1.4.

Gedeputeerde Pennarts licht toe dat de groot omschreven doelen worden uitgewerkt in programma-lijnen en deze werken door naar concrete activiteiten. Dat is de wijze waarop dit programma is opgezet.

De voorzitter rondt de bespreking van dit agendapunt af.

5. ECONOMIE

5.1 Presentatie oordeelsvormende fase Onderwijs-Arbeidsmarkt

De heer Michiel Linskens geeft aan de hand van sheets een presentatie over de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

De voorzitter geeft de commissie gelegenheid vragen te stellen.

De heer Suna is benieuwd naar het partnership en de invulling van structurele verbanden om de match tussen onderwijs en bedrijven nu wel goed tot stand te brengen. In de vorige fase liep dat niet goed. De stimulansbijdrage voor het eerste jaar komt uit op € 15.000,-. Waarom is er voor dat bedrag gekozen?

De heer Boswijk begrijpt dat er eenmalig een bedrag van € 200.000,- is gereserveerd en € 15.000 voor Technet. Hij vraagt of dat budget wel toereikend is. Moet er wellicht in een structurele bijdrage worden voorzien? Positief is het dat er aan de exposure van de MBO's wordt gewerkt. Duidelijk moet worden dat het een eer mag zijn om met de handen te werken. Op dit moment worden veel technieklokalen in bestaande VMBO's en MBO's gesloten omdat ze te kostbaar zijn. Kan de provincie daar iets tegen doen?

De heer Van Essen begrijpt dat er in de presentatie vier sectoren werden belicht, nl. ICT, techniek, zorg en bouw maar dat laatste onderdeel kwam niet echt meer terug in de presentatie. Bij het opstellen van de energieagenda destijds werd geconstateerd dat er kennis ontbreekt, o.a. in installatie-bedrijven en in de bouw, over energiebesparing. Er is ook daar veel behoefte aan deskundigheid. Ligt daar wellicht een synergiemogelijkheid?

De heer Hoefnagels vraagt wat de rol van PS en deze commissie kan zijn, als het gaat om de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Uit de presentatie blijkt dat er op dat vlak al vele projecten gaande zijn. Aangegeven werd dat de provincie Utrecht niet aan tafel zit bij het Techniek Pact. Hij meent dat dit in regio's georganiseerd is. De provincie zit volgens hem via Noord-Holland aan tafel. Hoe zit dat?

Mevrouw Noordenbos memoreert dat er dankzij investeringen via de EBU veel banen tot stand zijn gekomen in de provincie Utrecht. Hoeveel banen zijn er voor MBO-ers ontstaan? Kennelijk is het moeilijk daar inzicht in te krijgen. Zou dat actiever in beeld kunnen worden gebracht?

De heer De Heer sluit aan bij de vragen van D66 hoe het verdere traject zal zijn.

Mevrouw Hoek vraagt eveneens naar de rol van PS ten aanzien van dit dossier. In feite kunnen PS alleen maar input meegeven. Zij verwijst naar een leerfabriek in Harderwijk. Het zou goed zijn een dergelijke leerfabriek ook in de provincie Utrecht tot stand te brengen, wellicht samen met ondernemers die ambachtelijk werk doen. Inderdaad kunnen ook de MBO-ers leren met de handen te werken. Er is aan vakmensen een grote tekort.

Mevrouw Vaessen laat als VVD-statenlid weten te pleiten voor aandacht voor de onderkant van de arbeidsmarkt. Eerder vroeg zij ook aandacht voor meer zij-instromers als docenten in het onderwijs.

Als voorzitter van de werkgroep Onderwijs-Arbeidsmarkt memoreert zij dat er in januari jl. een minisymposium was georganiseerd en het onderwijs en het bedrijfsleven lieten toen weten het belangrijk te vinden dat de provincie zijn rol pakt, omdat ze het zelf niet voor elkaar krijgen. Deze presentatie is daartoe een goede aanzet. Het is juist dat er al het nodige gebeurt, en dat moet zeker doorgaan. In feite gaat het hier om werk in uitvoering. Zij hoorde van een directeur van een groot bouwbedrijf dat er de komende vier jaar 40.000 vervangende arbeidskrachten in de bouw nodig zijn maar dat gaat niet lukken. Dat wordt een groot knelpunt.

PS bevinden zich nu in de beeldvormende fase, er wordt informatie uit andere provincies opgehaald en succesvolle lokale initiatieven uit gemeenten worden verzameld. Zij hoopt dat de oordeelsvormende fase in september kan worden afgerond.

Voorts licht zij op een vraag van de heer Suna toe dat de 0,5 fte wordt ingevuld: de wervingsprocedure is van start gegaan.

De heer Linskens komt terug op de vraag over partnerships en de match tussen onderwijs en bedrijfsleven. De programmalijnen zijn gericht op het leggen van verbindingen. Het bedrijfsleven met het MKB en VNO-NCW is niet heel goed vertegenwoordigd. Wel wordt er veel in ondernemerskringen georganiseerd en daar ontstaan ook de Technet-initiatieven. Die initiatieven worden ondersteund omdat deze door de bedrijven zelf worden opgezet. Er is een bedrag van € 15.000 beschikbaar voor Technet. Uit contacten met ondernemers blijkt dat zij zelf businessplannen hebben opgezet met menskracht maar er is out of pocket geld nodig om het een en ander te kunnen organiseren voor Technet. Een bedrag van € 15.000 kan daar zeer behulpzaam bij zijn. Als dat gaat lopen wordt verwacht dat ondernemingen steeds meer de meerwaarde gaan inzien van Technet en bereid zullen zijn daaraan bij te dragen.

Het budget van € 200.000 is reeds uitgegeven. Voor het ontwikkelen van de programmalijnen is een substantieel bedrag nodig. De hoop is het geld te investeren in mensen en in denkkracht. In gezamenlijkheid kunnen er ideeën worden ontwikkeld die verder moeten worden gebracht maar daarvoor zijn wel mensen nodig. Met het benodigde budget zal het gedachtegoed worden aangescherpt. De provincie is gesprekspartner bij de Technologieraad. De verdeling in landsdelen maakt dat anderen de provincie Utrecht moeten vertegenwoordigen. Dat is geen probleem. Echter, er zijn maar weinig mensen op dit gebied deskundig, en dat betekent dat de inbreng vanuit Utrecht beperkt is. De technologieraad en andere initiatieven kunnen helpen om in deze regio ideeën te genereren.

Gemeld werd dat er techniekopleidingen moeten sluiten omdat ze te kostbaar zijn. Het is voor de provincie lastig om op dat punt financieel bij te springen. Hij hoopt dat door de samenwerking tussen bedrijfsleven en onderwijs dit probleem bij de kop kan worden gepakt en leerlingen in bedrijven hun opleiding kunnen afronden, temeer daar zij daar gebruik kunnen maken van de modernste apparatuur. De Technologieraad is een goed gremium om dit te adresseren.

De sector bouw is wel degelijk vertegenwoordigd in automatisering en technologiepacten, gekoppeld aan duurzaamheid. De duurzame maatregelen in en om de woning gaan zeer veel werkgelegenheid opleveren. Door de recessie in de bouw is er een gat van 2 tot 3 jaar ontstaan in het opleiden van leerlingen. Op dat vlak moet er een grote slag worden gemaakt in deze regio.

Het is niet eenvoudig om het aantal banen op MBO-niveau inzichtelijk maken. Er is een arbeidsmonitor die op postcode-niveau data kan genereren. Daarmee kan men wel inzicht krijgen in de ontwikkeling van MBO-leerlingen en uitval van leerlingen en wordt betere ondersteuning mogelijk. Het blijft wel maatwerk.

De EBU richt zich nu heel sterk op innovatie en het ontwikkelen van nieuwe concepten op het gebied van duurzaamheid en groen, gezond en slim, vooral voor HBO en WO. Wanneer het concept is uitgerold, zal er veel werk uit voortvloeien voor bv. MBO-ers.

De voorzitter dankt de heer Linskens voor zijn presentatie en constateert dat de commissie instemt met het vervolgtraject, zoals dat door mevrouw Vaessen werd geschetst.

5.2 Statenvoorstel startnotitie ruimtelijk-economische strategie

Mevrouw Vaessen vindt de startnotitie nogal abstract en kan nog niet overzien waartoe dit gaat leiden. Zij mist in het stuk de aansluiting tussen de arbeidsmarkt en het onderwijs. Oog moet er zijn voor het behoud van de maakindustrie in de regio. Het gaat wel over een topregio en de universiteit, maar de provincie moet ook zorgen voor voldoende werkgelegenheid voor alle opleidingsniveaus.

De heer De Heer merkt op dat de regio's zich ook richting provincie gaan uitspreken over hun ruimtelijk-economische strategie. Die afstemming kan spanning opleveren. Hoe moet er worden gehandeld wanneer de provincie met tegengestelde belangen van regio's worden geconfronteerd?

Mevrouw Noordenbos vraagt zich af waarop de aannames in deze startnotitie in feite zijn gebaseerd. Zo wordt er ingegaan op de veranderende economie en de voordelen van flexibele arbeid. Zij meent dat dit inmiddels achterhaald is. Wanneer is dat onderzocht? In die lijn wil zij weten hoeveel flexwerknemers er in de provinciale organisatie werken.

De heer Travaille constateert dat de topregio gaat over de economische ontwikkeling en over leefbaarheid, maar dat lijkt soms een tegenstelling. Hij doet twee voorstellen om deze wat dichter bij elkaar te brengen:

- Economische ontwikkeling vervangen door duurzame economische ontwikkeling.
- De inzet van mogelijkheden om leefbaarheid te bespoedigen kan een grote economische prikkel zijn, bv. de inzet om energiebesparing te realiseren.

Zo kan er z.i. een echte topregio gaan ontstaan.

De heer Ijssennagger constateert dat vele gemeenten in diverse verbanden samenwerken op dit vlak. Is er al met deze gemeenten overlegd? Hebben zij behoefte aan een provinciale strategie of worden gemeenten daarmee later min of meer overvallen? Dat kan haaks staan op hun gemeentelijke strategie.

De heer Hoefnagels mist eveneens het onderwerp aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt. Hij vindt het begrip 'regio' wat beperkt ingevuld. Wel wordt ook Foodvalley aangehaald, maar het grote verhaal van Utrecht als onderdeel van de Nederlandse economie wordt niet genoemd. Hij gaat ervan uit dat dit alsnog aandacht krijgt. Hij duidt in dit verband op de as Utrecht-Eindhoven, Amsterdam-Utrecht, Leiden-Utrecht, Utrecht-Wageningen maar ook op Hilversum als onderdeel van de EBU.

Gemeld wordt dat het beeld in de eerste helft van 2017 gereed is, terwijl de startnotitie in de tweede helft van 2017 wordt opgesteld. Hoe zit dat?

Hij vraagt tevens hoe en wanneer PS worden meegenomen in de beelden en in de analyse.

De heer Van Essen vindt dit een interessant initiatief. In het voorstel wordt gesproken over een regionale ruimtelijke en mobiliteitsagenda. Is dat een nieuwe naam voor de Gebiedsverkenning Utrecht-Oost? Er worden veel relaties benoemd met andere programma's en initiatieven, maar GroenLinks mist twee relaties, nl. de relatie met de gezonde leefomgeving en de relatie met de energieopgave.

Hij vraagt of deze twee relaties alsnog kunnen worden toegevoegd.

GroenLinks wijst op de vijfhoek mobiliteit, ruimte, economie, gezondheid en energievoorziening. Die breedte is belangrijk.

Gemeld wordt dat het hier zou gaan om een strategie en geen visie, omdat de provincie richting wil geven aan de toekomstige economische ontwikkeling. De vraag is in welke economische richting zich dat zou moeten bewegen. Dat vereist wel een visie. GroenLinks zou dat willen focussen op duurzame ontwikkeling en milieu gericht op groei van mensen met aandacht voor volgende generaties. Hij vraagt welke visie er onder de strategie ligt en in welke richting zich dat moet gaan ontwikkelen.

De heer Hoefnagels constateert dat er in de tekst wordt gesproken over next economy, het gegeven van schaarste aan natuurlijke hulpbronnen en de circulaire economie. Hij vraagt GroenLinks waarom

dit brede palet nog meer moet worden uitgebreid. De door GroenLinks genoemde onderwerpen worden in de next economy meegenomen.

De heer Van Essen herhaalt dat GroenLinks de behoefte heeft dat de visie, waarop de strategie wordt gebaseerd, wel expliciet wordt gemaakt. Er wordt melding gemaakt van economische ontwikkelingen, maar de vraag is op welke economische ontwikkeling de provincie wil gaan inzetten.

De heer Boswijk wil graag een extra punt toevoegen, nl. het internet en de bereikbaarheid daarvan. Dat is van groot belang voor onderwijs, economische ontwikkelingen, vestigingsklimaat e.d. Het CDA vraagt dit punt toe te voegen aan de startnotitie.

De heer Suna sluit aan bij de opmerkingen van de VVD omtrent onderwijs-arbeidsmarkt en bij GroenLinks inzake de gezonde leefomgeving. De PvdA wil graag de relatie met de retailvisie toevoegen. Aangegeven wordt dat strategie kan rekenen op maatschappelijk draagvlak. De PvdA mist de concrete stappen die GS moeten zetten om tot de doelen te komen. In de startnotitie wordt daarover meer informatie verwacht. Ook wordt de positie van Utrecht gemist als topregio die onder druk staat. Niet duidelijk wordt wat die druk is en wat daaraan wordt gedaan, ook niet waar de potentie van Utrecht ligt of waar dat kan worden versterkt. Ook dat moet in de startnotitie een plek krijgen. Toch is het goed dat deze startnotitie er ligt en dat daarover een besluit van PS wordt verwacht. De PvdA vraagt zich wel af of dit ook te maken heeft met de Gebiedsverkenning Utrecht Oost. Kan dat in samenhang worden behandeld?

Gedeputeerde Van den Berg geeft aan dat de aansluiting tussen arbeidsmarkt en onderwijs zeker een plek krijgt in de next economy. Fysiek wordt de ruimtelijke impact van de economie in de provincie Utrecht vormgegeven. In de startnotitie wordt enigszins verhuld aangegeven dat het gaat om de ruimtelijke impact van bedrijventerreinen, ontsluitingen e.d. Op pag. 6, punt 3.2 staat "om de consequenties te kunnen vertalen naar de hiervoor genoemde fysieke impact, wordt ook aandacht besteed aan de niet fysieke ontwikkelingsaspecten zoals aansluiting, onderwijs, arbeidsmarkt en welvaart."

Gevraagd werd naar de afstemming met de regio en andere partijen in relatie ook tot de retailvisie, de kantorenvisie, de Utrecht-Oost visie, de nieuwe mobiliteitsvisie en de ruimtelijk economische mobiliteitsvisie. De startnotitie wordt met die documenten afgestemd, ook met de gemeenten uit de U10 en de regio's Foodvalley en Amersfoort. Ambtelijk is de provincie vertegenwoordigd bij het opstellen van de visies van gemeenten en regio's. Ook bestuurlijk komt dat ter sprake. De regio's hebben eigen opvattingen over de richting die ze uit willen gaan op basis van hun informatie. Voor de gehele provincie, maar ook in relatie tot Hilversum, Foodvalley, de A2 as Amsterdam-Eindhoven en de Randstad moet de ruimtelijk economische potentie in beeld worden gebracht. Die afstemming moet de provincie blijven zoeken. De provincie heeft zelfstandig opvattingen over knelpunten en deze worden waar mogelijk gezwaluwstaart, maar PS houden dienaangaande een zelfstandige verantwoordelijkheid.

Opmerkingen werden gemaakt over strategie versus visie. Normaal gesproken wordt er een visie ontwikkeld naar aanleiding van een onderzoek en een beeldvormingstraject. Dat wordt op dit moment ook uitgevoerd en getracht wordt dat in de 1^e helft van dit jaar af te ronden. Vervolgens zal breed, ook met PS, worden besproken of partijen zich in dat economische beeld van de provincie herkennen. Hij noemt het woord visie in dit verband niet, omdat dit kan leiden tot een product voor de lange termijn, waarmee men niet van de kant komt. Er gebeurt al heel veel en beter is het daarom van strategie te spreken.

Gevraagd werd naar de veranderende economie en het flexwerken. Dat is een constatering, ook dat men niet meer vanzelfsprekend economische lijnen kan doortrekken in de veronderstelling dat over twee jaar nog steeds dezelfde opleidingen, dezelfde instituties en economieën van kracht blijven. Snel moet worden bijgeschakeld als gevolg van veranderingen die in de economie optreden, vooral omdat de economische potentie in deze topregio aan het afvlakken is. Daar zit flexwerk in. Hij wil

daar geen kwalitatief oordeel over geven. De veranderende economie is sterk zichtbaar in de detailhandel. Hij illustreert dit met Picnic, die inmiddels de op twee na grootste supermarkt van Nederland is geworden. Dat heeft ruimtelijke gevolgen voor de steden en de distributiecentra rondom de steden. Terecht werd opgemerkt dat de ICT een factor van groot belang is. De digitalisering gaat erg hard en wordt zeer breed toegepast.

Hilversum wordt bij de beeldvorming betrokken, een economie die dicht bij het Utrechtse ligt. De Utrechtse economie is niet per definitie een maakeconomie en op dat vlak ligt er zeker een arbeidsmarkt vraagstuk. Hij denkt dan aan de bouw. Met de Technologieraad wordt aangesloten bij de bouwagenda van VNO/NCW. Niet zozeer moet worden gesproken van de onderkant van de arbeidsmarkt, maar van de andere kant van de arbeidsmarkt. Er moet geen onderscheid worden gemaakt tussen boven en onder, als het gaat om hart, handen en hoofd. Dat zijn drie nominale elementen die allemaal kansen hebben en even waardevol zijn in de inclusieve samenleving. Daarom wordt getracht MBO-ers en VMBO-ers aan boord te houden, ook omdat deze mensen heel hard nodig zijn voor de economie. Het idee dat er alleen maar aan de bovenkant zou moeten worden gewerkt, noemt hij een tekortkoming.

In de driehoek die is aangegeven gaat het vooral om mobiliteit, bereikbaarheid in de brede zin van het woord, ICT, smart, duurzaamheid, ruimte, gezond. Als het gaat om de gezonde leefomgeving heeft zijn collega net aangegeven dat gewerkt wordt aan de invulling van een duurzame economie in de provincie. Het gezondheidsbegrip moet worden ingevuld met opvattingen over geluid, fijnstof, benzeen etc.

De heer Suna vraagt of de startnotitie kan worden uitgebreid met een aantal punten die hij eerder noemde.

De heer Travaille vindt het een mooi betoog van de gedeputeerde over de inclusieve samenleving.

Gedeputeerde Van den Berg geeft aan dat er in de startnotitie wel iets zal worden genoemd over de retailvisie en de kantorenvisie. Dat zal zeker worden meegenomen in de strategie die wordt ontwikkeld. De digitale vormgeving vormt de paraplu van de omgevingsvisie. Er wordt derhalve een verbinding gelegd met energietransitie, healthy urban living én de oversteekbaarheid van snelwegen voor dieren.

De voorzitter rondt de bespreking van dit statenvoorstel af. PS worden geadviseerd hierover een klein debat te houden.

6. Ter informatie

6.1 Statenbrief – covenant USP Bilthoven

6.2 Ingekomen brief van RWS betreffende knooppunt Hoevelaken

6.3 Ingekomen brief van gemeente Leusden betreffende Syntus

6.4 Statenbrief voortgang Beter Benutten vervolg

6.5 Memo GS gedeputeerde Verbeek-Nijhof betreffende toelichting bij antwoord op brief Leusden

6.6 Memo GS gedeputeerde Verbeek-Nijhof betreffende N237 evaluatie

6.7 Memo GS gedeputeerde Verbeek-Nijhof betreffende verbeterplan Syntus

7. Sluiting

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter de vergadering, nadat zij aandacht heeft gevraagd voor de extra MME-vergadering van woensdagavond a.s. over de Gebiedsverkenning Utrecht Oost.